

7 poslovnih trendov, ki spreminjajo industrijo

GS1 = Ekipa št. 1!

3 830034 081006

- ⚙ Sledljivost – od teorije do prakse – s standardi GS1
- ⚙ Digitalizacija logističnih verig bo zahtevala točnost podatkov
- ⚙ Intervju: Monica Bird in Lorna Leaver: Na spletnih tržnicah so dobri podatki kot odličen prodajni asistent

Vsebina

Izdajatelj:
**Zavod za identifikacijo
in elektronsko izmenjavo
podatkov – GS1 Slovenija**

Odgovorna urednica:
Zdenka Konda
Izvršna urednica:
Ana Vučina Vršnak
Lektoriranje:
Lidija Jurman
Oblikovanje
in priprava za tisk:
Mateja Vrbinc
Fotografije:
GS1 Slovenija
GS1 AISBL
Barbara Reya

Naslov izdajatelja
in uredništva:
**GS1 Slovenija, Dimičeva 9
1000 Ljubljana**
Tel.: **+386 1 58 98 320**
Faks: **+386 1 58 98 323**
E-pošta: **info@gs1si.org**
www.gs1si.org

Tisk:
Tiskarna Radovljica, d.o.o.

Naklada: 6000 izvodov

Uvodnik	1
TRENDI	
7 poslovnih trendov, ki spreminjajo industrijo	2
Jubilejni 10. Dan GS1 Slovenija	
Sledljivost pomeni varnost	4
Sledite?	
Sledljivost – od teorije do prakse – s standardi GS1	8
Sledljivost v trgovini in proizvodnji	
Sportina Bled in Skupina Kavis s pridom uporabljata standarde GS1	10
Sledljivost v logistiki	
Upravljate z logističnimi enotami?	12
Digitalizacija logističnih verig bo zahtevala točnost podatkov	14
Sledljivost in hrana	
Novice: Svet / EU / Slovenija	15
Intervju: Igor Hrovatič	
Tako kot drugje po Evropi je najšibkejši člen v prehranski verigi pridelovalec	16
Spletne tržnice	
Intervju: Monica Bird in Lorna Leaver	
Na spletnih tržnicah so dobri podatki kot odličen prodajni asistent	18
Trajnost in sledljivost v okolju	
Kakšen planet puščamo zanamcem	20
GLOBALNO	
GS1 doma in po Sloveniji	24
GS1 = Ekipa št. 1!	26
Zdravstvo: FMD in UDI omogočata varnost in sledljivost do pacienta	28
Denar: Nov dokument o logistiki gotovine	30
Izobraževanje: Standardi GS1 so živi in uporabni prav zaradi gospodarstva	32
Kakovost podatkov: Izziv za vas: Postavite podatke na skupni imenovalec	34
Najpogostejša vprašanja: Člani sprašujejo, mi odgovarjamo	36
Označevanje: Verifikacija črtne kode	38
Program partnerstva: Z roko v roki!	39
Portal za člane: NAŠ in VAŠ »MOJ GS1«!	40

Zdenka Konda, GS1 Slovenija

Uvodnik

S standardi je življenje lažje

Že vrsto let nas digitalizacija ter njen vpliv na poslovanje in življenje ljudi spremljata na vsakem koraku. Ključni elementi, ki podpirajo digitalne transformacije, pa so zagotovo standardi. Med njimi so tudi standardi GS1, za katere lahko trdimo, da so danes še pomembnejši kot kadarkoli prej, saj je opravljanje enakih nalog, procesov, aktivnosti v podjetjih, preskrbovalnih verigah ali zdravstvenih ustanovah na različne načine časovno potratno in drago za vse udeležence.

Standardi GS1, ki se v svoji najelementarnejši obliki pojavljajo na nekaj več sto milijonov proizvodov po vsem svetu in jih na dan »skeniramo« več kot šestmilijardkrat, zagotavljajo v taki ali tudi v kompleksnejši obliki učinkovitost, sledljivost in s tem tudi varnost. In varnost je pomembna za vsakogar, tako za udeležence v preskrbovalnih in izvajalce v zdravstvenih verigah kot za potrošnike in paciente.

Potrošniki so danes tisti, ki predstavljajo dejanske centre moči, saj s tem, ko se lahko odločajo, kateri izdelek bodo kupili, na kakšen način ga bodo izbrali, kje ga bodo kupovali in kako jim bo ta izdelek dostavljen, praviloma narekujejo pravila igre. Čedalje pomembnejša jim je tudi sestava izdelka, od kod izdelek prihaja in koliko časa traja njegov transport.

Da bi olajšala odločanje in zagotovila boljšo potrošniško izkušnjo, hkrati pa lastnikom blagovnih znamk omogočila kakovostnejšo predstavitev in prodajo ter lažjo in kakovostno izmenjavo podatkov o proizvodih med vsemi udeleženci preskrbovalnih verig, je mednarodna organizacija GS1 v sodelovanju s 60 predstavniki iz industrije in trgovine oblikovala globalni podatkovni model, ki ga bomo kmalu predstavili tudi slovenskemu trgu.

S tem pa GS1 tudi za naprej zagotavlja stalno globalno, edinstveno identifikacijo – zato, da lahko klasični trgovci, spletni trgovci in spletne tržnice ponudijo svojim strankam pravi proizvod (in prave podatke o njem) ob pravem času.

Standardi GS1 nas spremljajo povsod in v vse bolj digitaliziranem svetu bo njihova vloga še kako pomembna. Ne bodo reševali vseh težav, s katerimi se srečuje poslovni svet, bo pa njihovo reševanje s standardi mnogo lažje.

Ana Vučina Vršnak, GS1 Slovenija

TRENDI

7 poslovnih trendov, ki spreminjajo industrijo

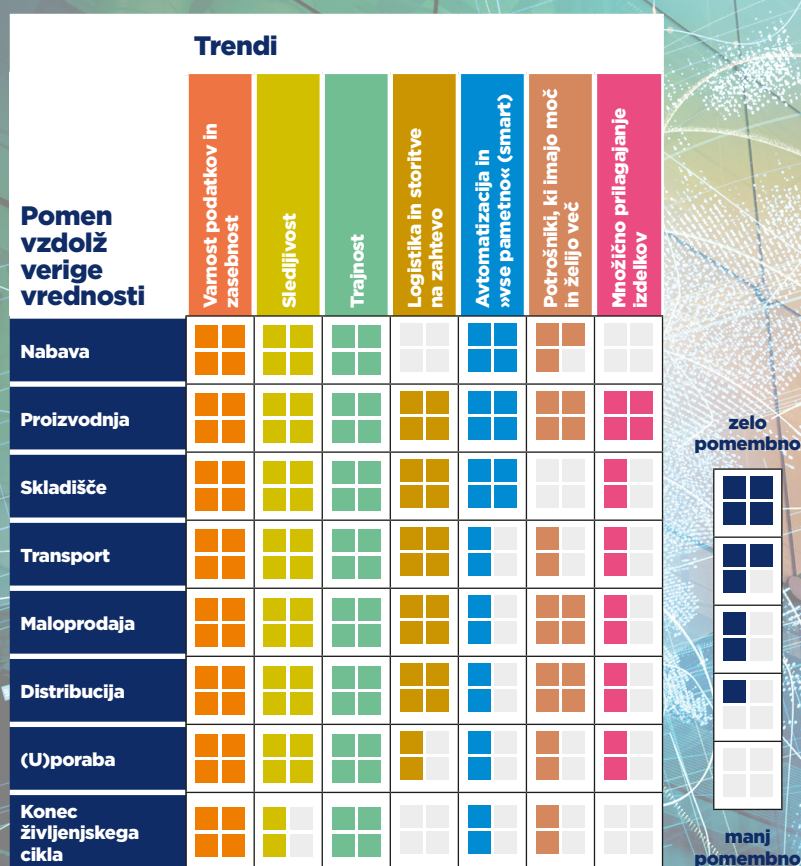
»Varnost podatkov in zasebnost«, »sledljivost« in »trajnost« so trendi, ki jih globalna organizacija GS1 postavlja v ospredje med trenutnimi in prihajajočimi poslovnimi trendi.

Z analiziranjem trenutnih poslovnih trendov, ki zajemajo različne industrijske sektorje, ter preučevanjem drugih virov, ki prispevajo k mega trendom, je globalna organizacija GS1 opredelila sedem trenutnih in prihajajočih poslovnih trendov:

- Varnost podatkov in zasebnost
- Sledljivost**
- Trajnost**
- Logistika in storitve na zahtevo**
- Avtomatizacija in »vse pametno« (smart)
- Potrošniki, ki imajo moč in želijo več
- Množično prilagajanje izdelkov

Varnost informacij je pomembnejša kot kdajkoli prej. Naprave, ki jih imamo in ki jih med seboj povezujemo, se kopičijo. Trg kibernetske varnosti že presega 100 milijard dolarjev. Varnost in kibernetska varnost sta torej pomembna poslovna trenda, ki poganjata pomembne naložbe v celotni verigi vrednosti GS1, od nabave prek predelave in proizvodnje do prevoza.

Poleg varnosti podatkov in zasebnosti je organizacija GS1 na drugo »trendovsko« mesto postavila **sledljivost**. Čeprav je s standardi GS1 že nekaj časa mogoče slediti vsaki posamezni točki v preskrbovalni verigi, pa podjetja iščejo več možnosti za izboljšanje »vidnosti« – rečemo

Sledljivost je postala ključni dejavnik zaupanja v preskrbovalni verigi – tako med potrošniki in blagovnimi znamkami kot tudi med proizvajalci in njihovimi dobavitelji. Vse bolj v ospredje stopa tudi logistika na zahtevo, kar vključuje dostavo kadarkoli kamorkoli, s tem pa tudi vse bolj agilno upravljanje s skladišči in zalogami. **Zato smo jubilejni 10. Dan GS1 Slovenija posvetili prav sledljivosti.**

lahko tudi »avtomatizirane prepoznavnosti« – v svojih dobavnih verigah.

Podjetja morajo povečati učinkovitost dobavne verige in izboljšati varnost izdelkov, vrednost in integriteto, hkrati pa tudi izpolnjevati zakonske zahteve za sledenje in sledljivost farmacevtskih izdelkov – regulativne zahteve na tem področju po vsem svetu naraščajo.

Poleg tega je zaznati povečano zanimanje potrošnikov za živila, ki jih kupujejo, kar spodbuja vse več lastnikov blagovnih znamk in trgovcev k izmenjavi informacij o izvoru hrane in sestavin prehranskih izdelkov. Bolj kot kadarkoli prej se soočamo z nujno potrebo po sistemu, v katerem lahko kontaminirana živila hitro in učinkovito odpokličemo s polic. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) ocenjuje, da na leto ena od desetih oseb zboli zaradi uživanja kontaminirane hrane. Danes pristojni organi odpokličejo iz prodaje dvakrat več izdelkov kot pred desetletjem. Več kot imamo odpoklicev, več vprašanj o varni hrani se pojavlja!

Na tretjem mestu je **trajnost**, kar smo prav tako vključili v naš jubilejni dan. Kajti: trajnostne oskrbovalne verige so dobre za vse – za dobrobit gospodarstva in izboljšanje vsakodnevnega življenja ljudi. Trajnost se nanaša tako na zniževanje količine odpadkov kot na nove načine optimiziranja rabe virov, iskanje novih priložnosti za recikliranje in ponovno uporabo tako proizvodov kot embalaže. Trajnost pomeni tudi pravično trgovino. Podjetja si prizadevajo za zmanjševanje plastičnih in živilskih odpadkov ter za izboljšanje učinkovitosti porabe goriva v prometu. Te in druge poslovne strategije in pobude so seveda tesno povezane z glavnimi sektorji globalne neodvisne in nepridobitne organizacije GS1.

Na četrtem mestu GS1 izpostavlja **logistiko in storitve na zahtevo**. Večina svetovnega prebivalstva bo namreč v prihodnosti živela v urbanih središčih in logistika pošiljk bo vedno zahtevnejša. Pri logistiki med dvema točkama je zadnji del poti izjemno drag in lahko presega celo 50 odstotkov celotnih logističnih stroškov. Ker več kot polovica ljudi danes živi v urbanih okoljih (z gostim prometom) in ker se bo ta številka do leta 2050 dvignila nad 70 odstotkov, dostava v ta območja postaja vedno bolj netrajnostna (tudi zato se trajnost omenja kot trend številka tri!). Za rešitev te težave bodo potrebni različni načini sodelovanja.

Avtomatizacija in vse pametno

Vse, kar je mogoče povezati, bo povezano. Tehnologije interneta stvari (IoT) in naprave skupaj s širokopasovno brezžično komunikacijo in prenosom podatkov postajajo cenejše in lažje izvedljive. Danes te tehnologije zelo vplivajo na avtomatizacijo obstoječih procesov in po ocenah bodo podjetjem prinesle ogromne prihranke. Sistemi s senzorji na primer izboljšujejo proizvodno učinkovitost in omogočajo nove priložnosti za prilagodljivo nadziranje procesov in predvidevanje vzdrževanja. Da bi vse to postalo mogoče, je treba »stvari« označiti (identificirati) bolj na široko in tudi bolj trajno.

Opolnomočeni potrošniki

Trgovina na drobno se bistveno spreminja zaradi porasta e-trgovine in vse večjega obsega mobilnih interakcij. Mobilna maloprodaja narašča z vse večjo hitrostjo in na Kitajskem je Alibaba že novembra leta 2018 poročala, da je mobilna trgovina v tem letu preseгла bilijon dolarjev. To skupaj s širjenjem rabe družbenih medijev pomeni, da so potrošniki močnejši kot kdajkoli prej. Podjetja zdaj potrošnike celo obravnavajo kot sodelavce pri razvoju izdelkov in storitev.

Medtem ko je mobilna naprava ključna platforma za potrošnika, pa druge glavne tehnologije vključujejo IoT, obogateno in virtualno resničnost ter avtonomno logistiko.

Množično prilagajanje izdelkov

Množično prilagajanje izdelkov in storitev – ne glede na to, ali je edinstveno narejeno za vsakega kupca ali na široko prirejeno, da ustreza njihovim potrebam – zahteva uspeh na dveh področjih. Najprej, opredelitev (identificiranje) priložnosti za prilagajanje, ki ustvarjajo vrednost za kupca in ki gredo z roko v roki s hitrimi in poceni transakcijami tako za potrošnike kot za proizvajalce. In drugič, doseči je treba obvladljivo strukturo in raven stroškov za proizvajalca, tudi ko se kompleksnost proizvodnje poveča. Širitev registra GS1 (GS1 Registry Platform) glede možnosti registracije čedalje bolj razdrobljenih izdelkov je seveda priložnost za GS1.

Jubilejni 10. Dan GS1 Slovenija

SLEDLJIVOST POMENI VARNOST

Novembra 2019 je v Ljubljani potekal jubilejni 10. Dan GS1 Slovenija z naslovom »Puščamo dobre sledi«. Govorili smo o sledljivosti na različnih področjih poslovanja: v trgovini in na spletnih tržnicah, v industriji, logistiki, zdravstvu, na področju prehrane ter tudi v izobraževanju. Posebni poudarek smo namenili vprašanju okolja in ogljičnemu odtisu.

Skrb za varnost vseh v prodajnih in drugih verigah

Zdenka Konda, direktorica GS1 Slovenija, je na dogodku poudarila: »Če v preskrbovalnih verigah zagotovimo vse pogoje za sledljivost, zagotovimo varnost. Gre za varnost vseh, ki so vključeni v prodajne verige – od pridelovalcev, proizvajalcev, distributerjev, trgovcev in na koncu potrošnikov. To je seveda najbolj očitno pri prehranskih izdelkih, saj če pride do kontaminacije živil, so lahko posledice tudi katastrofalne.«

»Ob tem pa je sledljivost izrednega pomena za vse sektorje. Samo predstavljamo si, da nihče ne bi vedel, kod in kam potujejo izdelki po svetu; da banke ne bi vedele, kje se gibljejo njihove pošiljke gotovine; da zdravniki ne bi vedeli, katera zdravila je pacient že zaužil. Zato v neodvisni in nepridobitni organizaciji GS1 Slovenija vedno znova poudarjamo, da je treba posebno pozornost nameniti označevanju prodajnih enot, kakovostnim podatkom in sledljivosti. Sledljivost namreč pomeni varnost,« pravi Zdenka Konda.

>>> Več v članku o sledljivosti na strani 8!

Preprečevanje afer: Sledljivost mora v prehranski verigi dobiti večjo težo

Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano v RS Igor Hrovatič poudarja, da je zagotavljanje sledljivosti nujen ukrep v prehranski verigi. »Srečujemo se z različnimi prehranskimi aferami, predvsem s tujimi prehranskimi proizvodi. Med drugim ugotavljamo, da do škandalov pride zaradi nezadostne sledljivosti v celotni preskrbovalni verigi,« poudarja varuh in dodaja: »Sledljivost in označevanje morata v prehranski verigi dobiti večjo težo. Sledljivost mora postati sistemski ukrep, kajti zgolj kot kurativni ukrep ne zadošča.«

Pri tem mora sledljivost po njegovem zasledovati več ciljev, ne le informiranje potrošnikov in preprečevanje zlorab, hkrati pa mora ves proces služiti tudi kot baza podatkov, odločevalci pa bi jo morali upoštevati pri načrtovanju politik.

>>> Več v intervjuju z varuhom na strani 14!

Sledljivost na spletnih tržnicah: Najpomembnejši so podatki

Strokovnjakinji iz GS1 UK **Monica Bird** in **Lorna Leaver** sta razkrili, da bo do leta 2022 že 70 odstotkov vseh spletnih transakcij potekalo preko spletnih tržnic (»marketplaces«).

»Najpomembnejši so podatki, kajti podatki povezujejo prodajalce in potrošnike. Poskrbite, da bodo vaši podatki o izdelkih popolni in natančni, saj bodo na ta način kot vaš digitalni prodajni asistent,« sta poudarili vsem tistim, ki prodajajo preko spletnih tržnic – takih je tudi v Sloveniji vedno več.

Dodali pa sta, da imajo prodajalci različne produkte in zmogljivosti, zato morajo najti zanje primerne spletne tržnice. Po oceni (v tem trenutku, kajti številke se skorajda vsak dan spreminjajo) v EU deluje okoli 7000 spletnih tržnic (vključno z maloprodajo, storitvami, vsebino, financami itd.). »Globalna trgovinska številka izdelka (GTIN) omogoča fizičnemu proizvodu digitalni dvojček, ki zagotavlja, da potrošniki najdejo, primerjajo in kupijo proizvod, ki ga želijo oziroma pričakujejo,« pravi Lorna Leaver.

>>> Preberite intervju za več informacij na strani 18!

Sledi standardov v logistiki, industriji in trgovini

Aljaž Kovač, produktni vodja za logistične rešitve v Intereuropi, se je osredotočil na oskrbovalne verige, saj se vzpostavljajo različni poslovni modeli, ki pa morajo zagotavljati transparentnost, učinkovitost, informacijsko podprtost in seveda integriranost poslovnih procesov med partnerji v verigi.

»Sledljivost surovine oziroma končnih izdelkov v vseh gospodarskih panogah postaja čedalje bolj pomembna. Pri sledenju sta trenutno najnaprednejši predvsem živilska in farmacevtska industrija, ker ju je v to prisilila zakonodaja. Sledljivost postaja pomembnejša tudi v vseh tistih podjetjih, ki si želijo zagotoviti boljši nadzor nad proizvodnimi in logističnimi sistemi. Nekatera podjetja pa pravzaprav nimajo izbire, ker so jih v sledljivost »prisilili« njihovi poslovni partnerji,« pove Kovač.

>>> Več v članku o logistiki na strani 17!

Mag. Dragan Marić, regionalni vodja transporta v Sportini Bled je predstavil sledenje pošiljk (Track & Trace) v tem podjetju. Sportina Bled ima svoje dobavitelje v Aziji (Kitajska, Indija, Vietnam, Bangladeš ...) in v Evropi (Nemčija, Poljska, Italija, Francija, Portugalska, Danska ...), kupce ali trgovine pa v 12 evropskih državah. »Optimizacija dela oskrbovalne verige v podjetju je zelo odvisna od kakovostnih in pravočasnih informacij o fizičnem toku pošiljk. Program 'Sledenje pošiljk' v povezavi s centralnim informacijskim sistemom ERP daje vsem zaposlenim ter tudi dobaviteljem in kupcem ustrezno orodje za pravilno odločanje, s čimer povečuje konkurenčno prednost podjetja Sportina Bled,« pojasnjuje Marić.

Marjan Kralj, direktor družbe Kvint, ki je predstavil primer dobre prakse v podjetjih skupine Koviš, pravi, da so podjetja v večini primerov prisiljena uvesti sledljivost zaradi zahtev kupcev. »Za ta zahteven projekt se sama odločijo redko in ga brez ustrezne informacijske podpore ne morejo uresničiti,« pove.

Po drugi strani pa so koristi sledljivosti očitne – omogoča vitko proizvodnjo, korake v smeri digitalizacije in industrije 4.0 oziroma je stranski produkt teh trendov, zato je za sodobna podjetja, ki so konkurenčna na globalnem trgu, vzpostavitev sledljivost samoumevna. »Zanje to ni strošek, ampak investicija,« pravi Kralj.

>>> Več v članku o sledljivosti v trgovini in proizvodnji na strani 10!

Sledljivost v okolju in naš ogljični odtis

Dr. Tjaša Pogačar, raziskovalka in asistentka na Biotehniški fakulteti, docentka s področja klimatologije, je zbranim položila na srce, da je odtis, ki ga puščamo ljudje, velik: po eni strani zaradi vedno večjega števila ljudi na svetu, po drugi strani pa zaradi spremenjenega načina življenja v zadnjih 200 letih.

Modeli, kako oceniti odtis (ogljivi, ekološki, vodni, materialni, glede na življenjski cikel) proizvoda ali storitve so različni. »Iz teh sledi lažje določimo, kaj je v življenjskem krogu nekega proizvoda pomembno. Vidimo, kje porabimo največ energije, denimo, in pri tem ukrepamo,« pojasnjuje Pogačarjeva. Pri energijskem odtisu hrane, denimo, sama pridelava prispeva polovico energije, še drugo polovico pa prispevajo transport, pakiranje, shranjevanje doma in kuhanje.

>>> Več v njenem prispevku na strani 20!

Janez Zaletel, GS1 Slovenija

Sledite?

Sledljivost – od teorije do prakse – s standardi GS1

O sledljivosti smo zapisali v naših novičkah in reviji že veliko in o vprašanjih, kot so: »kaj pomeni sledljivost *od točke do točke*«, »kaj pomeni sledljivost *en korak naprej in en korak nazaj*«, »v čem se pojem sledljivost razlikuje od vidnosti«, lahko razpravljamo ure in ure. **Toda, ali znamo sistem sledljivosti zgraditi in pripeljati v praktično uporabo?** Moramo si namreč znati odgovoriti predvsem na vprašanja, kot so: »kakšno sledljivost potrebujemo v našem podjetju«, »kakšno sledljivost potrebujemo v preskrbovalni verigi, v kateri sodelujemo«, »kje in koliko časa bomo hranili podatke, povezane s sledljivostjo, komu jih bomo posredovali in kdaj«, »ali bomo podatke hranili v neki skupni bazi podatkov ali bomo uporabili metodo distribuiranih baz podatkov«, »kaj so osnove, da bomo vsem tem zbranim podatkom zaupali«.

Kako definiramo pojem »sledljivost«

Sledljivost je zmožnost slediti zgodovini, uporabi ali lokaciji nekega predmeta. Ko govorimo o izdelku ali storitvi, se sledljivost lahko navezuje na izvor surovin ali sestavnih delov, zgodovino pridelave oziroma obdelave oziroma izdelave, distribucijo in lokacijo izdelka ali storitve po dobavi.

Kaj nam omogoča sledljivost:

- **boljšo varnost in nadzor prehranskih in potrošniških izdelkov**, in to zaradi razpoložljivosti natančnih, popolnih in kakovostnih podatkov, ki se uporabljajo v procesih in sistemih med podjetji (B2B) ter med podjetji in potrošniki (B2C);
- **preverjanje pristnosti izdelka** in s tem natančnejše in hitreje odkrivanje ter izločanje ponarejenih izdelkov iz preskrbovalne verige;
- **večjo učinkovitost preskrbovalne verige** in s tem prihranke pri stroških, ki izhajajo iz poenostavljenih in avtomatiziranih poslovnih procesov, kot so »od naročila do plačila«, upravljanje zalog, dobava naročenega blaga in upravljanje vračil blaga;
- **zagotavljanje učinkovitejše in natančnejše skladnosti s predpisi/regulativami** na podlagi avtomatiziranega

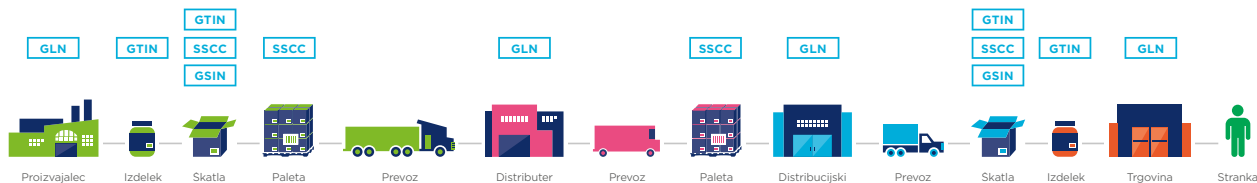
zajema in izmenjave podatkov sledljivosti (matični podatki, podatki o transakcijah in podatki o dogodkih);

- ... in še bi lahko naštevali.

Kdo potrebuje sledljivost

Na koncu preskrbovalne verige smo mi, **potrošniki**. Bolj kot kdajkoli prej želimo poznati podrobnosti o izdelkih, ki jih jemo, o zdravilih, ki jih uporabljamo, o oskrbi, ki jo prejemamo. Uporaba moderne tehnologije, usmerjenost v nakupovanje preko spleta, naravnost na zdrav in varen življenjski slog na novo definirajo naše nakupovalne izkušnje. Vse to narekuje **vsem deležnikom vzdolž preskrbovalne verige** (proizvajalcem, lastnikom blagovnih znamk, distributerjem, trgovcem, izvajalcem zdravstvenih storitev), da zagotavljajo informacije, ki jih potrošniki pričakujemo in jih lahko v vsakem trenutku

preverimo, če jih potrebujemo oziroma želimo izvedeti kaj več o izdelku. Pri tem nam pomaga vedno več **predpisov, ki jih uvajajo vlade** po vsem svetu, trenutno predvsem v povezavi z varno hrano in zdravjem.

Da je to mogoče, so potrebni učinkoviti in zanesljivi sistemi sledljivosti, ki morajo zagotavljati **interoperabilnost in povezljivost** in s tem omogočajo partnerjem v preskrbovalni verigi enotno identifikacijo objektov/predmetov, enostaven/avtomatiziran zajem in nemoteno izmenjavo podatkov.

Kaj je torej sistem sledljivosti v praksi

»Pravi« **sistem sledljivosti** ni neka samostojna informacijska rešitev, temveč je rešitev, ki je **integrirana v poslovne procese vsakega partnerja** v preskrbovalni verigi. Začne se z uporabo ustreznih standardov od identifikacije vseh objektov/predmetov do učinkovitega zajema in hrambe podatkov v posameznih korakih sledenja ter seveda do učinkovite izmenjave podatkov med partnerji, ki se nahajajo višje in nižje v preskrbovalni verigi.

Kot prikazuje slika, si s standardi GS1 lahko pomagamo na ravni podatkov in na ravni komunikacije. Pomagamo si lahko tudi s storitvami GS1, ki so trenutno na voljo. Na ravni podatkov je poleg osnovnega označevanja objektov/predmetov sledenja pomembno tudi, s katerimi podatkovnimi atributi opremimo vsak posamezen predmet opazovanja, da pri tem uporabljamo standardne šifrante ter da opredelimo podatke ene

sledi, ki jo zabeležimo v sistem sledljivosti. Na ravni komunikacije izberemo metode prenosa podatkov med poslovnimi partnerji oziroma metode povezovanja njihovih internih sistemov sledljivosti. Na ravni storitev pa se odločamo o tem, ali bomo v sisteme sledljivosti vpeljali razne kontrole pravilnosti uporabe sistema GS1 preko registrov in pa seveda pri gradnji rešitev IT ter analiziranju zbranih podatkov.

Zapleteno, kompleksno, nerazumljivo, nepotrebno?

V organizaciji GS1 opažamo, da je večina sistemov sledljivosti grajena od zgoraj navzdol (kot kaže slika), in ne od spodaj navzgor, kot bi bilo bolj pravilno ali smiselno. To pomeni, da najprej razmišljamo o informacijski rešitvi, potem o različicah izmenjave podatkov oziroma hrambi podatkov (centralizirano – ena skupna baza podatkov, decentralizirano – na primer blockchain ipd.). Navadno ostanemo pri obstoječem stanju identifikacije objektov/predmetov v vsakem podjetju in zato gradimo razne prevajalne tabele, da se sistemi razumejo med sabo. Taki sistemi sledljivosti so med sabo težko povezljivi (niso interoperabilni).

Standardi GS1 pa omogočajo izgradnjo učinkovitih in zaupanja vrednih sistemov sledljivosti. Imamo dobre primere iz prakse po vsem svetu, med drugim na področju prehrane, široke potrošnje in zdravstva. V GS1 Slovenija imamo torej izkušnje in smo pripravljeni na sodelovanje pri gradnji vaših sistemov sledljivosti.

Več informacij: **Janez Zaletel: janez.zaletel@gs1si.org**

Ravni učinkovitega sistema sledljivosti

Ana Vučina Vršnak, GS1 Slovenija

Sledljivost v trgovini in proizvodnji

Sportina Bled in Skupina Kavis s pridom uporabljata standarde GS1

»Za sodobna podjetja, ki so konkurenčna na globalnem trgu, je vzpostavitev sledljivosti samoumevna. Zanje to ni strošek, ampak naložba,« pravi Marjan Kralj, direktor družbe Kvint, katere programsko opremo Trace Solutions uporabljajo v proizvodnih podjetjih Skupine Kavis. »V 21. stoletju, s trenutnim tempom življenja, pri trenutnih pričakovanjih kupcev – da morajo biti pravi izdelki, ki so jim všeč, na prodajni polici točno takrat, ko si to zamislijo, si ne moremo več zamisliti poslovanja podjetja, ki ne bi obvladovalo svojih logističnih tokov in ki ne bi imelo vpogleda v sledljivost in trenutne statuse svojih pošilk,« pa je o pomenu sledljivosti v trgovini povedal mag. Dragan Marić, regionalni vodja transporta v Sportini Bled.

Uporaba GTIN, GLN, SSCC ...

Tako v Sportini Bled kot v podjetjih Kavis, Kavis Livarna in Kavis BP dobro poznajo in seveda tudi uporabljajo standarde GS1. »Sportina uporablja kode GTIN, GLN in tudi SSCC. Dejstvo je, da maloprodajne mreže in doseganja končnih kupcev, ki so v našem primeru fizične osebe, ne bi mogli pokrivati brez globalnih trgovinskih številčk izdelka (GTIN) in brez standarda GS1. Globalna uporaba tega standarda nam omogoča optimizacijo našega dela, saj brez težav uporabljamo GTIN naših dobaviteljev ne glede na to, iz katerega dela sveta prihajajo,« pojasnjuje Marić.

Globalne lokacijske številke (GLN) so obvezni del v njihovem centralnem informacijskem sistemu ERP. »Uporabljamo jih za pravilno naslavljanje transportnih dokumentov in tudi računov. S projektom Track&Trace smo v popolnosti uporabili številke GLN za določanje pravih naslovov dostave naših pošilk. Že na začetku projekta smo določili, da so zaporedne kode zabojnika (SSCC) osnova našega sistema sledljivosti,« pojasni Marić in doda, da se jim odločitev obrestuje pri vzpostavljanju medsebojnega prenosa podatkov z logisti, ki v določenih državah izvajajo storitev

distribucije za Sportino Bled. »Standard SSCC poznajo vsi logisti in veliko lažje vzpostavimo izmenjavo podatkov, tudi če lokalni logisti ne uporabljajo standarda GS1 v svoji mreži. Izkazalo se je, da imajo skoraj vsi že pripravljena orodja, da v svoj sistem sprejmejo naše kode SSCC. Poleg tega nam vračajo podatke o statusih,« razlaga Marić.

V podjetjih Skupine Kavis, v katerih med drugim proizvajajo zavorne diske in ležajna ohišja za tirna vozila (vagone), morajo v proizvodnji spoštovati zahtevne standarde, ki veljajo za panogo. »Izjemen poudarek je namenjen sistemski sledljivosti, ki mora v vsakem trenutku ponuditi odgovore na vprašanja: kateri zaposleni so bili vključeni v proces izdelave, na katerem mestu, kdaj, kaj so delali, katera orodja so uporabljali, kateri materiali po elementih sledljivosti so bili porabljeni ter ali proces izdelave poteka (je potekal) v predpisanih tolerancah? Govora je o kompleksnem obvladovanju sledljivosti od vhoda v podjetje in do izhoda iz njega,« pove Kralj in pristavi, da sta temu cilju podrejeni zunanja in notranja logistika.

V Skupini Kavis uporabljajo kode GTIN, GLN in SSCC, sistem GS1 pa so prilagodili notranji podatkovni strukturi in notranjim poslovnim procesom, »zato je uporaba aplikacijskih identifikatorjev temu primerna,« še pojasni Kralj.

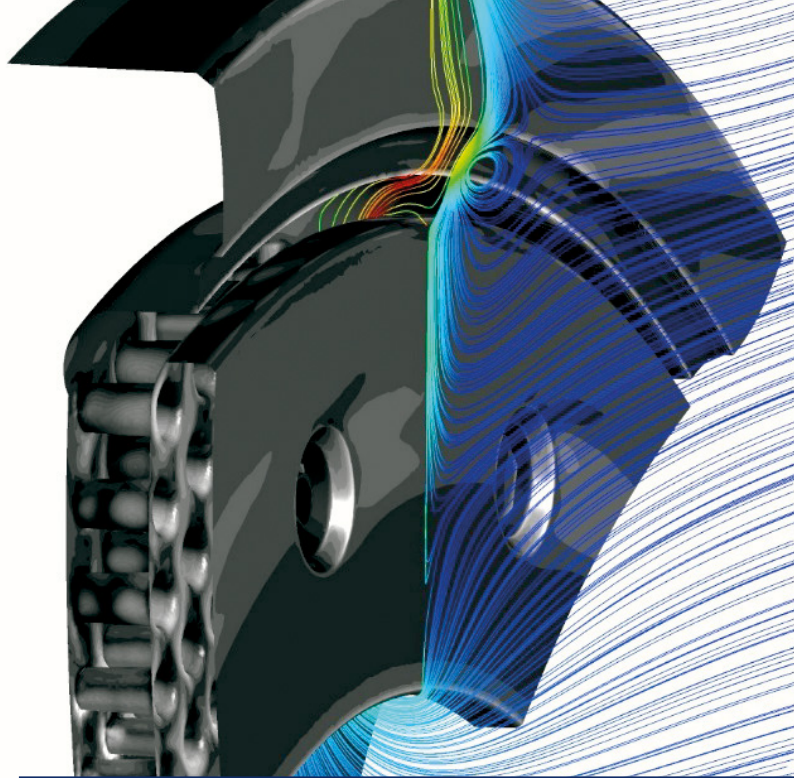
Komunikacija s poslovnimi partnerji

Na vprašanje, ali pri komunikaciji s poslovnimi partnerji (računalniška izmenjava podatkov – RIP) uporabljajo rešitve v okviru standardov GS1 (GS1 XLM, GS1 EANCOM), je Kralj odvrnil, da za interno komunikacijo med podjetji uporabljajo GS1eComXml. »Z zunanjimi partnerji pa računalniško ne izmenjujemo podatkov, ker partnerji – zanimivo – tega še ne omogočajo,« dodaja Kralj.

V Sportini Bled pa pri izmenjavi podatkov z dobavitelji uporabljajo EDIFACT, predvsem zato, ker ga uporabljajo njihovi dobavitelji. Po besedah Mariča pa prenos podatkov znotraj njihovih skladišč in vseh maloprodajnih trgovin poteka v okviru njihovega sistema ERP.

»Samoumevnost« standardov GS1

»Standard GS1 je globalni mednarodni standard in v podjetju Sportina, ki je mednarodno podjetje, je bilo samoumevno, da bomo vse naše postopke usklajevali v okviru tega standarda. Vsa komunikacija z dobavitelji in drugimi logisti ne glede na njihovo lokacijo – torej ne glede na kontinent – je lažja, obenem je lažja tudi avtomatska obdelava vseh podatkov,« priznava Marič.

Kralj pa razloži, da je rešitev Trace Solutions programska oprema, »ki preverjeno podpira standarde GS1, ki smo jih uporabili tudi za zagotavljanje sledljivosti v proizvodnem procesu. Standard je vsebinsko dovršen in nudi odgovore za raznorazne konkretne zahteve, ki jih srečujemo pri naših kupcih.«

Z uporabo GDSN bi bilo napak manj

Čeprav lahko s svojo rešitvijo zagotovijo izmenjavo matičnih podatkov svojih izdelkov preko globalnega e-kataloga GS1 GDSN, pa v podjetjih Skupine Kavis te možnosti ne uporabljajo, ker je ne uporabljajo njihovi kupci. Podobno je tudi pri Sportini Bled – njihovi dobavitelji ne uporabljajo standarda GS1 GDSN – pa čeprav modna industrija vsako sezono ustvarja veliko novih izdelkov (ki imajo nove številke GTIN) in bi sinhronizacija matičnih podatkov teh izdelkov preko e-kataloga GS1 GDSN lahko poenostavila procese poslovanja in zmanjšala stroške.

Marič je povedal, da se dogaja, da podatki od dobaviteljev vsebujejo napake, zaradi česar so nepopolni oziroma neustrezni za določene dele poslovanja. »Prepričan sem, da če bi vsi dobavitelji uporabljali standarde GS1, vključno z bazo matičnih podatkov GDSN, bi bilo število napak bistveno manjše. Tudi obdelava oziroma izmenjava podatkov bi bila hitrejša kot sedaj, ko ima skoraj vsak dobavitelj določene posebnosti, čemur se je treba prilagajati znotraj našega sistema ERP,« poudari sogovornik.

»Menim, da bi bilo treba računalniško izmenjavo podatkov med podjetji zakonsko urediti na ravni države oziroma Evropske unije. Ta ukrep bi veliko prispeval h konkurenčni prednosti naših gospodarstev na globalni ravni,« pa je prepričan Marjan Kralj.

Karmen Balantič GS1 Slovenija

Upravljate z logističnimi enotami?

Koliko od vas pa že koristi prednosti, ki jih prinašata standard GS1 SSCC in e-sporočilo DESADV?

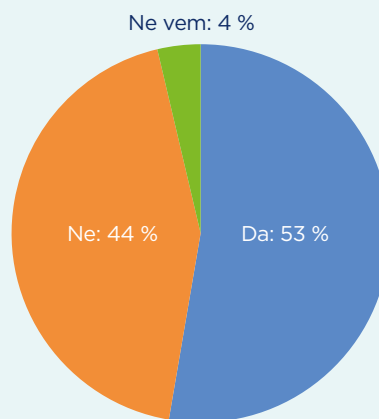
Koristnost opremljenosti logističnih enot z logistično nalepko GS1, ki vsebuje zaporedno kodo zabojnika SSCC (Serial Shipment Container Code), je prepoznana v vedno več sektorjih, povezanih s trgovino, transportom in logistiko. Koda SSCC omogoča, da je vsaka posamezna logistična enota enolično označena, zato prinaša prednosti pri sledenju, naročanju, dostavi in avtomatskem prevzemanju blaga. V kombinaciji z elektronsko dobavnico DESADV (Despatch Advice) pa so koristi še večje, saj se **fizični tok lahko optimalno poveže z informacijskim tokom**.

Študija GS1 Avstrija je pokazala velike prihranke v maloprodaji, kjer se koristnost uporabe DESADV in logistične nalepke GS1 kaže ob prevzemu blaga, saj omogoča tudi do 30 minut prihranka časa pri eni paleti (GS1 Avstrija, 2015).

V GS1 Slovenija nas je zanimalo, v kolikšni meri naši člani že uporabljajo SSCC in DESADV, zato smo v letu 2019 izvedli raziskavo o razširjenosti uporabe omenjene kode in dobavnice v Sloveniji. Raziskava je temeljila na vzorcu 353 članov GS1 Slovenija, ki upravljajo z logističnimi enotami.

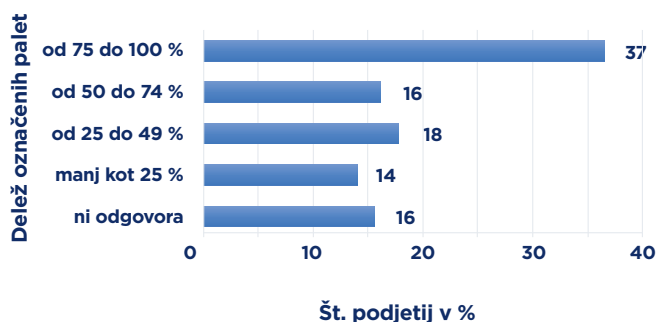
Rezultati so pokazali, da dobra polovica (53 %) podjetij, med katerimi je največ proizvajalcev in trgovcev, za identifikacijo palet uporablja SSCC. Še vedno pa je 43 % takšnih, ki tega (še) ne počnejo.

Ali za identifikacijo palet uporabljate zaporedno kodo zabojnika SSCC (št. podjetij v %, N = 353)

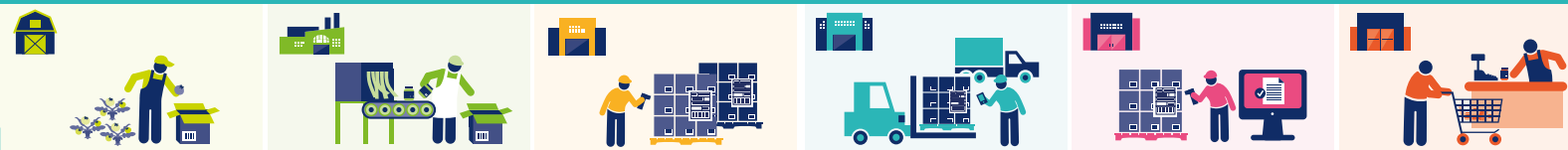

Podjetja, ki za identifikacijo palet uporabljajo SSCC, smo spraševali tudi po deležu označenih palet s SSCC. Kot je prikazano v grafu, ima le dobra tretjina (37 %) uporabnikov več kot 75 % palet označenih s SSCC.

Kolikšen delež palet je po vaši oceni označen s kodo SSCC? (N = 186)

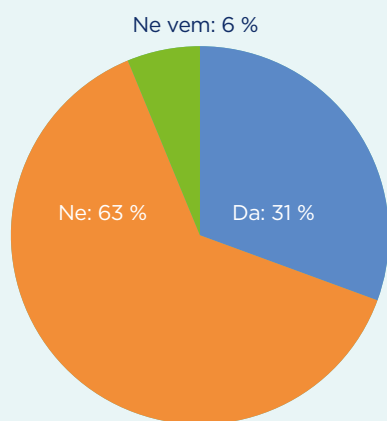
Člani GS1 Slovenija pa razen za označevanje palet uporabljajo SSCC tudi za identifikacijo drugih logističnih enot, na primer škatel, bal in rol tekstila, zbirnega blaga, IBC-kontejnerjev, RPC-kontejnerjev, RLC-kontejnerjev, zabojev, PVC-zabojnikov, vreč, paketov in drugih pošiljk.

V raziskavi nas je zanimalo tudi, koliko članov je v svoje poslovne procese uspešno vključilo tudi elektronsko dobavnico DESADV. Pritrdilno je odgovorilo le 31 % podjetij.

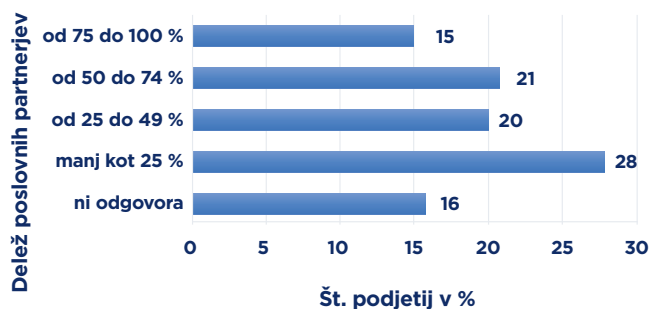
108 podjetij, katerih procesi vključujejo DESADV, smo vprašali kolikšen je delež njihovih poslovnih partnerjev, s katerimi izmenjujejo DESADV. Le slabih 15 % podjetij je odgovorilo, da DESADV izmenjujejo z več kot 75 % svojih poslovnih partnerjev.

Ali procesi z vašimi poslovnimi partnerji vključujejo elektronsko dobavnico DESADV? (št. podjetij v %, N = 353)

V GS1 Slovenija ugotavljamo, da v Sloveniji obstaja še veliko prostora za vpeljavo in širjenje obeh standardov GS1. Namreč, dokler vsi partnerji v verigi ne bodo govorili istega jezika, prednosti standardov GS1 ne bodo izkoriščene v celoti.

Kolikšen je delež poslovnih partnerjev, s katerimi izmenjujete DESADV? (N = 108)

GS1 Slovenija zato pripravlja priporočila za uporabo standarda GS1 SSCC in elektronske dobavnice DESADV za vse, ki poslujejo v trgovini, transportu in logistiki.

Priporočila bomo javno objavili na naši spletni strani. Sledite nam na: www.gs1si.org

Enotna storitev za elektronsko povezovanje s partnerji

Bodite pripravljeni na obvezne eRačune na Hrvaškem, v Italiji in drugih državah EU

Bodite skladni z EU zakonodajo in standardi za elzmenjavo

Bodite povezani z vašimi partnerji v EU in svetu

Platforma za eNaročanje in elektronsko izmenjavo EDI

Odperta logistična platforma - LogChain

Certificirana hramba formalne dokumentacije - eHramba.si

15.000 podjetij že zaupa storitvam bizBox

Več kot 35 partnerskih rešitev ima vgrajene bizBox storitve

Izmenja se več kot 800.000 dokumentov mesečno

Povezani z globalnimi ponudniki elzmenjave

www.zzi.si
www.bizbox.eu
www.log-chain.eu

Sledljivost v logistiki

Digitalizacija logističnih verig bo zahtevala točnost podatkov

Za Intereuropa so standardi GS1 pomemben vidik pri zagotavljanju sledljivosti blaga in pošiljk v lastnem in partnerskem logističnem omrežju. »Glede na to, da skupina Intereuropa sodeluje z globalnimi poslovnimi partnerji z vsega sveta, nam standardi GS1 omogočajo lažje in hitrejšo vzpostavljanje izmenjave različnih podatkov oziroma naročil/navodil: transportnih naročil, statusov pošiljk, katalogov artiklov, dobavnic, prodajnih naročil, potrditev dobavnic in prodajnih naročil ter inventurnega poročila,« pojasnjuje Aljaž Kovač, produktni vodja za logistične rešitve v Intereuropi.

Občutne koristi

Sledljivost surovine oziroma končnih izdelkov v vseh gospodarskih panogah po njegovih besedah postaja čedalje pomembnejša. Podjetja se za vpeljavo sistemov sledenja odločajo zaradi boljšega nadzora nad stroški, boljše odzivnosti, zmanjševanja napak in s tem reklamacij ter možnosti zagotavljanja sledljivosti posameznega izdelka skozi celotno oskrbovalno verigo s pomočjo zaporedne kode zabojnika (SSCC).

Kaj napovedujete glede logistike na globalni ravni? Kaj bo v osredju v naslednjih letih, logistika in storitve na zahtevo, last mile delivery?

Aljaž Kovač, produktni vodja za logistične rešitve v Intereuropi: »Glede na spremembe nakupnih navad prebivalstva se pričakuje nadaljnji razvoj spletnih trgovin in tržnic. Za logistične procese to pomeni velik vpliv in velike spremembe sedanjega logističnega poslovanja. Logist bo obdeloval vedno več manjših naročil za pripravo blaga ter več transportnih naročil z manjšimi

Intereuropa za označevanje logističnih enot v svojih procesih uporablja standarde GS1 in Interlived. Najbolj uporabljana standarda sta SSCC in GTIN. SSCC uporablja za označevanje logističnih enot, globalno trgovinsko številko izdelka GTIN pa za označevanje in identifikacijo vsebine »skladiščnih« enot.

»Če želimo izkoristiti prednosti kode SSCC, je treba v proces vključiti tudi računalniško izmenjavo podatkov med vsemi akterji v oskrbovalni verigi,« pravi Kovač. V Intereuropi so za hišni standard za komunikacijo s poslovnimi partnerji izbrali GS1 EANCOM. Poleg hišnega standarda pa ima Intereuropa možnost komunikacije preko webservicev in XML.

Največji izzivi so ...

Pri vodenju logističnih procesov imajo po besedah Kovača v družbi vedno v ospredju izvršitev naloge stranke v skladu z definiranimi željami/zahtevami, ob tem morajo biti fizične zaloge blaga v realnem času usklajene z zalogami v informacijskem sistemu – tako Intereurope kot stranke, torej lastnika blaga.

Pri definiranju procesov v logistični verigi vedno izhajajo iz naslednjih predpostavk:

- definiran tok dokumentov med subjekti (izmenjava podatkov),
- sledljivost blaga in pošiljke od začetka do konca procesa,
- točnost podatkov v katalogu artiklov.

»Največji pasti, s katerima se srečujemo v logističnih procesih, sta predvsem nerazumevanje dokumentarnega toka (preskakovanje operacij) in zavedanje o pravih in točnih podatkih v katalogu artiklov,« pove Kovač.

težami in volumni – ta pa so stroškovno dražja. Velik izziv je tudi obvladovanje naročil med podjetji in potrošniki (B2C), kajti posamezniki – kupci bodo, denimo, dosegli zgolj v poznih popoldanskih urah ali pa celo na drugih naslovih od navedenih pri naročilu.

Ker pa čas ni na strani logista, predvidevam, da bodo logisti prisiljeni vlagati v robotizacijo in digitalizacijo logističnih verig, ki pa zahtevata točnost podatkov in veliko finančnih sredstev. Pričakujem, da se bo trg ponudnikov takih logističnih storitev konsolidiral.«

Sledljivost in hrana: Novice

SVET: Hrana in bolezni

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) poroča, da vsako leto približno 600 milijonov ljudi – kar ena desetina svetovnega prebivalstva – zboli, ker zaužijejo onesnaženo hrano, od tega jih okoli 420.000 tudi umre. V zadnjem desetletju so se na vsaki celini pojavili izbruhi resnih bolezni, ki se prenašajo s hrano. Onesnaževala poleg tega škodujejo storilnosti, dobičku in ugledu. Za prehransko industrijo ZDA velja ocena, da lahko kontaminirana hrana povzroči za 55,5 milijarde dolarjev stroškov zaradi odpoklica živil različnih znamk.

Izzivi so vse zahtevnejši in pojavili so se novi dejavniki, ki kličejo po nujnosti ustvarjanja boljših rešitev na področju sledljivosti. Predvsem je to potreba po večji transparentnosti in preglednosti med partnerji v preskrbovalni verigi ter tudi v odnosu do potrošnikov. Prav vsi členi v verigi – trgovci na drobno, dobavitelji, ponudniki zdravstvenih storitev, potrošniki in pacienti – zahtevajo hitre, točne in popolne informacije, ki so brez težav dostopne v sistemih sledljivosti.

Novi globalni standard sledljivosti GS1 zagotavlja potreben okvir, da so sistemi sledljivosti interoperabilni in prilagodljivi, tako da lahko partnerji v preskrbovalni verigi preprosto sodelujejo in si izmenjujejo informacije, ki so vidne v celotni verigi.

Standard sledljivost GS1 omogoča naslednje:

- ➡ Odpoklici prehranskih in drugih izdelkov so lahko hitrejši in natančnejši.
- ➡ Preprosto se lahko preveri pristnost hrane in zdravil.
- ➡ Več se lahko postori za trajnostni razvoj.
- ➡ Mogoče je okrepiti zaupanje potrošnikov.

EU: Razlike v sestavi živilskih proizvodov v EU potrjene

Evropska komisija je lani objavila oceno razlik v sestavi živilskih proizvodov v EU na podlagi analize skoraj 1400 živilskih proizvodov v 19 državah EU. V študiji Bruselj ugotavlja, da se 9 % primerljivih proizvodov razlikuje po

sestavi kljub enaki sprednji strani embalaže. Nadaljnjih 22 % proizvodov, pri katerih je bila ugotovljena različna sestava, pa je imelo podobno sprednjo stran embalaže.

Raziskava ni pokazala posebnega geografskega vzorca glede uporabe enake ali podobne embalaže za proizvode z različno sestavo, tudi glede na vzhodne in zahodne države ne.

Nacionalni organi bodo na podlagi nove metodologije zdaj lahko izvedli analizo posameznih proizvodov, da bi ugotovili zavajajoče prakse, ki so po potrošniškem pravu EU prepovedane.

SLOVENIJA: Katalog živil izboljšane sestave

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij je v okviru programa PREŽIVI, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano, izdala Katalog živil izboljšane sestave, ki je namenjen potrošnikom. Katalog je prispevek živilske industrije k spremembam prehranjevalnih navad potrošnikov, saj vključuje 143 živilskih izdelkov z izboljšano hranilno sestavo (manj sladkorja, soli, maščob ter več prehranskih vlaknin, vitaminov in mineralov) 25 slovenskih živilskih podjetij. Širok nabor predstavljenih živil omogoča, da potrošniki izberejo tiste izdelke, ki najbolj ustrezajo njihovem življenjskemu slogu.

Slovenska podjetja k inovativnosti spodbuja še ena aktivnost, ki jo koordinira GZS-ZKŽP, to je SRIP HRANA – Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo na področju trajnostne pridelave hrane, ki si prizadeva za povečanje razvojnih in raziskovalnih aktivnosti slovenskega živilskega sektorja. Partnerstvo se razvija v dinamično skupnost kmetijskih gospodarstev, podjetij, združenj, razvojno-raziskovalnih ustanov, investorjev in drugih deležnikov, ki z medsebojnim sodelovanjem ustvarjajo priložnosti za naprednejšo in bolj trajnostno živilsko industrijo.

Sledljivost in hrana

Intervju: Igor Hrovatič

Tako kot drugje po Evropi je najšibkejši člen v prehranski verigi pridelovalec

Da bi moralo biti zagotavljanje sledljivosti nujno urejeno v prehranski verigi, pravi varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano v RS Igor Hrovatič. Vlada ga je decembra 2018 za pet let imenovala za novega varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano. Celotno svojo poklicno pot deluje na področju kmetijstva in podeželja. Dobro pozna sisteme tako na lokalni ravni kot na nacionalni in evropski ravni. Po njegovem Slovenci jemo zdravo hrano, v sosednji Avstriji pa izpostavlja visoko stopnjo ozaveščenosti potrošnikov, ki kupujejo lokalne proizvode, za to pa pričakujejo tudi ustrezno visoko raven kakovosti.

Veriga preskrbe s hrano vključuje pridelavo oziroma prirejo, predelavo, distribucijo, veleprodajo oziroma maloprodajo do končnega potrošnika in je trajnostno naravnana, saj s svojim obstojem in delovanjem vpliva na gospodarstvo, zdravje in okolje. Kakšna je vaša ocena omenjene verige v Sloveniji? Na katerih področjih smo lahko vzor in kaj je najšibkejši člen?

Veriga je izredno heterogena. Deležniki verige so pridelovalci, predelovalni sektor in trgovina, vsi s ciljem, da se potrošniku ponudi kakovostna hrana po zanj sprejemljivi ceni, hkrati pa imajo vsi členi v verigi ustrezen delež plačila. Tako kot drugje po Evropi predstavlja najšibkejši člen verige pridelovalec. Ta je večinoma majhen, slabo povezan z drugimi v verigi ali celo nepovezan, in kot tak slabo konkurenčen, na drugi strani pa izredno občutljiv na nedovoljena ravnanja.

Ali Slovenci jemo zdravo hrano?

Moja ocena je, da Slovenci jemo zdravo hrano. Pridelava hrane temelji na trajnostnem načinu pridelave in upoštevanju vseh naravnih danosti. Nekoliko drugače pa je z uvoženo hrano, za katero se tudi ne ve, od kod prihaja, uvoznik pa sledi cilju ekonomskega dobička, pri tem pa upošteva le minimalne zahteve zakonodaje. Slovenska hrana je visoko nad tem minimumom.

Dobra stvar je, da ima Slovenija institut varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano. Malo manj dobra pa je ta, da zagotavljanje sledljivosti živil še ni sistemski ukrep, ki bi zaščitil tako proizvajalca kot potrošnika. Zakaj je temu tako?

Moja ocena je, da Slovenci jemo zdravo hrano.

Težko zelo natančno odgovorim na to vprašanje. Dejstvo je, da so modeli sledljivosti poznani, dejstvo pa je tudi, da do danes potreba po tem ni bila tako izražena. Z aferami pa se tudi zavedanje pomena sledljivosti močno povečuje. Razne afere na področju prehranskih izdelkov so pripomogle k izvajanju različnih ukrepov in zagotavljanje sledljivosti bi moralo biti eden od njih. Na določenih področjih, z uvedbo določenih shem, se sledljivost od pridelovalca do potrošnika že zagotavlja – tudi s pomočjo standarda GS1 ter z uvajanjem inovativnih digitalnih rešitev. Seveda pa bi morala biti sledljivost tudi sistemsko urejena.

Boste sami sprejeli potrebne ukrepe za vzpostavitev 100-odstotne sledljivosti pri prehranskih izdelkih (in kateri so ti ukrepi – ali vključujejo standarde GS1)?

Naloga varuha je, da spremlja ravnanje deležnikov v verigi preskrbe s hrano, objavlja primere dobrih praks in tudi ugotovljeno nedovoljeno ravnanje skladno z zakoni, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in varovanje poslovnih skrivnosti. Sprejemanje ukrepov ni v pristojnosti delovanja neposredno, je pa varuh pristojen, da vladi predlaga sprejem določenih ukrepov, ki pozitivno vplivajo na verigo. Sledljivost je nedvomno takšen ukrep.

Sledljivost mesa je zagotovo ena od tistih pomembnih področij, kjer pravilna uporaba standardov GS1 pripomore k preprečevanju težav in zagotavljanju varnosti v preskrbovalnih verigah. V očeh potrošnikov je namreč država porekla/reje mesa med pomembnejšimi informacijami, na podlagi katerih se odločajo za nakup. Zakaj v trgovinah še vedno nimamo zagotovljene sledljivosti mesa do blagajne? Sledljivost je zagotovljena do mesnice v trgovini, ne pa tudi do blagajne.

Sledljivost mesa do blagajne res ni zagotovljena pri vseh kategorijah mesa. Zagotavlja pa se pri tistih kategorijah, ki so vključene v shemo »Izbrana kakovost – Slovenija«. Kolikor mi je poznano, obstajajo tudi rešitve, ki bi sledljivost do blagajne zagotavljale za vse prehranske proizvode.

Glede na to, da sledljivosti do blagajne pri mesu ni, bi lahko ocenili, da imamo nezahtevne potrošnike. Ali imamo potemtakem še premalo afer?

To vprašanje je nekoliko provokativno. Ugotovimo lahko, da se ozaveščenost potrošnika dviguje, a je treba še veliko vložiti v izobraževanje, ozaveščanje, promocijo. Prepričan sem, da samo afere ne bodo pripomogle k povečanju ozaveščenosti potrošnikov. Navsezadnje pa

nam je lahko za primer sosednja Avstrija.

Varuh je tudi promotor lokalno pridelane in kakovostne domače hrane, predstavlja domače in tuje dobre prakse. Katera je tista pozitivna stvar iz tujih praks, ki je na vas doslej naredila največji vtis?

V preteklih letih je bilo veliko govora o ukrepu, ki ga je sprejela Madžarska, ki je predpisala minimalni delež lokalnih izdelkov v prodajalnah. Podobno zakonodajo je sprejela tudi Hrvaška. Visoka stopnja ozaveščenosti potrošnikov obstaja v Avstriji, kjer potrošniki kupujejo lokalne proizvode, ko se ti pojavijo na avstrijskem trgu.

Kakšen pa je delež prehranskih izdelkov domačih in tujih dobaviteljev v slovenskih trgovskih centrih, vključujoč vse prehranske izdelke?

Odgovor na to je lahko zelo zavajajoč, tudi zaradi evropske zakonodaje, ki omogoča, da postane prehranski proizvod »lokalni« že po prvi obdelavi ne glede na to, od kod prihaja surovina. Če gledamo po tem kriteriju, je delež lokalnih proizvodov v trgovinah kar velik, več kakor 50 odstotkov. Če pa kot kriterij vzamemo tudi to, da mora biti osnovna surovina lokalnega izvora, ugotovimo, da je delež lokalnih proizvodov dosti manjši. Se pa trgovci seveda razlikujejo po tem.

Katere države najbolj »ščitijo« svoj trg in imajo torej največji delež domačih dobaviteljev? Ali je to po vašem tudi razlog za višjo kakovost hrane ali ne?

Tu ne gre za zaščito trga, temveč za visoko stopnjo ozaveščenosti potrošnika, ki ščiti lokalno pridelavo, lokalnega pridelovalca ali predelovalca, kmeta, živilsko predelovalno industrijo. Seveda pa potrošniki za to pričakuje tudi ustrezno visoko raven kakovosti. In to ve tudi trgovina, ki se temu prilagodi. Zato je zame Avstrija vzoren primer.

Z uvedbo določenih shem se na določenih področjih sledljivost od pridelovalca do potrošnika že zagotavlja – tudi s pomočjo standarda GS1 in tudi z uvajanjem inovativnih digitalnih rešitev.

Spletne tržnice

Intervju: Monica Bird in Lorna Leaver Na spletnih tržnicah so dobri podatki kot odličen prodajni asistent

Monica Bird in Lorna Leaver sta strokovnjakinji za spletne tržnice (angl. marketplaces) v britanskem predstavništvu GS1 UK. Na Dnevu GS1 Slovenija sta razkrili nekaj zakonitosti spletnih tržnic in povedali, da bo do leta 2022 že 70 % vseh spletnih transakcij potekalo preko spletnih tržnic. Vsem tistim, ki prodajajo preko teh kanalov – takih je tudi v Sloveniji vedno več, sta položili na srce, naj poskrbijo za kakovostne podatke o svojih izdelkih: »Najpomembnejši so podatki, kajti podatki povezujejo prodajalce in potrošnike. Poskrbite, da bodo vaši podatki o izdelkih popolni in natančni, saj bodo na ta način kot vaš digitalni prodajni asistent.«

Stvari se hitro spreminjajo. Kako se je v zadnjem desetletju spremenila svetovna e-trgovina s spletnimi tržnicami?

Globalno spletno trgovanje je vsekakor spremenilo pričakovanja potrošnikov glede dobave, cene in ponudbe. Natančno to pa so stvari, ki jih želijo spletne tržnice prinesiti potrošnikom, kar jim tudi dobro uspeva. Namenske dneve nakupovanja, kot so črni petek (Black Friday), dan samskih (Singles' Day), spletni ponedeljek (Cyber Monday) idr., so ustvarile izključno spletne tržnice, da bi spodbudile prodajo. Ti datumi so znani in že vnaprej določeni na koledarjih prodajalcev in potrošnikov.

Kaj se je zgodilo v resničnem svetu preko teh tržnic, česar ni nihče pričakoval?

No, da lahko zjutraj naročimo darilo za zabavo, na katero smo pozabili, da jo imamo ravno tisto popoldne, in da dobimo darilo že zavito, je nekaj, kar se nama ni zdelo mogoče, ampak zdaj je! Poleg tega lahko darilo naročimo zgolj z našim glasom, brez tipkanja, medtem ko zajtrkujemo doma ...

Koliko potrošnikov danes kupuje po vseh svetovnih spletnih tržnicah?

Težko je reči ali predvidevati, vendar danes več kot 50 % celotne svetovne e-trgovine poteka preko spletnih tržnic in delež hitro raste. Pravzaprav se zdi, da ta številka vsakič znova napoved strokovnjakov postavi na glavo.

Kaj morajo upoštevati podjetja, če začnejo prodajati na spletnih tržnicah?

V mislih morajo imeti vrsto izdelka, ki ga prodajajo, v katere države bodo prodajali, in seveda tudi, kakšne zmogljivosti imajo kot podjetje. Na primer, uveljavljena modna blagovna znamka, ki prodaja v Evropi, bi se odlično ujela s tržnicama La Redoute ali Zalando. Za malega samostojnega podjetnika, ki izdeluje nakit in ga prodaja v Veliki Britaniji in ZDA, pa bi morda bila primernejša Etsy ali Not on the High Street.

Trgovci na drobno potrebujejo način za identifikacijo izdelkov na spletu na enak način, kot ga uporabljajo v dobavni verigi, da lahko zagotovijo pošiljanje izdelkov, ki jih potrošniki dejansko naročijo. Ali črtne kode postajajo vse bolj digitalne?

Vsekakor postajajo digitalne. Večina velikih spletnih trgov zahteva te standarde na enak način, kot so to vedno počeli fizični trgovci. Pravzaprav je to isti identifikator, ki ne predstavlja ničesar novega. Gre za to, da globalne trgovinske številke izdelka (GTIN) trgovcem omogočajo pripravo prodajnih katalogov, hkrati pa omogočijo, da so ponudbe vidne na spletu, da jih potrošniki lažje najdejo, primerjajo in nazadnje tudi kupijo.

Kakšna je torej vloga standardov GS1 v povezavi s spletnimi tržnicami?

Kot sva že omenili, je v ospredju GTIN, vendar pa lahko standardi, kot je zaporedna koda zabojnika (SSCC), z usklajeno oznako paketov pomagajo, da so vračila

nakupov precej enostavneje izvedena. To je namreč nekaj, kar povzroča veliko trenja oziroma slabe volje vsem vpletenim. Imamo veliko standardov, ki lahko pomagajo vsem podjetjem – ne le tržnicam.

Kakšen je odnos Amazona, eBayja in Alibabe do številke GTIN?

Amazon in Alibaba zahtevata uporabo GTIN, za eBay pa se uporaba GTIN močno priporoča. Razlika z eBayem je v tem, da se prodajni katalog upravlja na podlagi posameznih objav in ne na osnovi že pripravljenih produktnih strani, čeprav se tudi to spreminja.

In kakšna je vloga Googleja v tem pogledu?

Google Shopping zahteva GTIN, zato morajo vsi prodajalci, trgovci ali tržnice uporabljati GTIN, če naj jih Google Shopping upošteva v procesu iskanja »ta pravih« izdelkov.

Sledljivost na spletnih tržnicah je pomembna tako za prodajalce kot za potrošnike. Ali smo lahko zadovoljni s kakovostjo podatkov na spletnih tržnicah?

Definitivno ne, vsi moramo izboljšati način zajema, shranjevanja in izmenjave podatkov. GS1 želi pri tem pomagati vsem. Pričakovanja potrošnikov glede podatkov, ki so jim na voljo, so vse večja in dati jim moramo vse, kar potrebujejo za odločitev o nakupu.

Kaj je in kaj bo največji izziv, kar zadeva sledenje in sledljivost po tržnicah?

Misliva, da bo najtežje urediti, da bodo podatki zbrani nekje na nekem mestu, do katerega je mogoče dostopati, od koderkoli in kadarkoli je potrebno. Povezljivost oziroma interoperabilnost nikoli ni bila pomembnejša. Predvsem to velja za porast vseh rešitev v oblaku, ki jih podjetja uporabljajo za oddajanje nekaterih svojih procesov zunanjim izvajalcem. Glede na to, da temeljijo na oblaku in da jih poganjajo programski vmesniki (API), bi to moralo biti preprosto, vendar je redko tako.

Ocenjuje se (v tem trenutku, kajti številke se skorajda dnevno spreminjajo), da v EU deluje okoli 7000 spletnih tržnic (vključno z maloprodajo, storitvami, vsebino, financami itd.). »Globalna trgovinska številka izdelka (GTIN) omogoča digitalni dvojček fizičnega proizvoda, ki zagotavlja, da potrošniki najdejo, primerjajo in kupijo proizvod, ki ga želijo oziroma pričakujejo,« pravi Lorna Leaver.

Dr. Tjaša Pogačar, gostujoči komentar

Trajnost in sledljivost v okolju

Kakšen planet puščamo zanamcem

Število prebivalcev na Zemlji narašča, a večjo težavo od samega števila predstavlja naš način življenja. Intenzivneje kot število ljudi se povečuje naša raba energije, transporta, kmetijskih in industrijskih dobrin, kar vodi v hitro naraščanje vsebnosti toplogrednih plinov v ozračju. Toplogredni plini nam sicer z naravnim učinkom tople grede omogočajo življenje na Zemlji, kot ga poznamo, vendar pa je ob čezmernem naraščanju vsebnosti učinek močno povečan, zato se ozračje segreva. Predvsem je zgrešen naš linearni gospodarski model, ki temelji na čim večji rasti bruto domačega proizvoda (BDP) in nikakor ni trajnosten. Deluje po načelu, da iz narave vzamemo, karkoli želimo, izdelamo proizvod slabe kakovosti, prevažamo surovine ali izdelke po vsem svetu in jih na koncu hitro odvržemo, ker nam ne omogočajo popravila ali ponovne uporabe oziroma ima karkoli od tega previsoko ceno. Tako je najlažje stvar zamenjati za novo, kar dostikrat naredimo, ko je stara še povsem uporabna.

Ogljični, ekološki, vodni odtis

Našemu odtisu v okolju lahko sledimo z različnimi metodami. Pri ogljičnem odtisu se osredotočimo na izpuste, ki povzročajo podnebne spremembe, pri ekološkem spremljamo tudi rabo tal, pri vodnem odtisu rabo vode in vplive na vodna telesa, spremljamo lahko tudi porabo različnih virov ali naredimo celostno analizo življenjskega kroga – LCA (angl. life cycle assessment). Sledenje nam omogoča boljše predstavo o naši dejanski potrošnji in povzročanju izjemno velikih pritiskov na okolje, hkrati pa nam pove, na kateri del življenjskega cikla nekega izdelka moramo biti pozorni. Pri mobilnem telefonu se, na primer, največ energije potroši za proizvodnjo delov, pri hladilniku pa pri sami uporabi – tu torej pride v poštev predčasna menjava za energijsko učinkovitejšo napravo. Tako tudi pri energijskem odtisu hrane pripada drugi delež (takoj za pridelavo) domačemu shranjevanju v hladilniku. Pri vodnem odtisu se večinoma ne zavedamo porabe vode za pridelavo ali proizvodnjo stvari, ki jih potrebujemo: v povprečju za skodelico kave 140 litrov, za jabolko 70 litrov, za hamburger 2400 litrov, za bombažno kratko majico 2700 litrov in za kilogram usnja 16.600 litrov (podatki Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo – FAO).

Še nikoli se ni zgodila tako velika sprememba v tako kratkem času

Z našim čezmernim potrošništvom in iskanjem udobja ali ugodja močno vplivamo na okolje. Varne meje našega planeta so v zelo veliki meri presežene na področjih dušikovega cikla, biodiverzitetnih izgub in podnebnih sprememb. Slednje si pogledajmo še malo podrobneje. Vsebnost toplogrednih plinov narašča, glavni je vodna para, katere vsebnost v ozračju se ves čas spreminja, sledijo ogljikov dioksid (CO₂), metan, didušikov oksid. Podatki o vsebnosti CO₂ v ozračju segajo do okoli 800.000 let v preteklost, pridobljeni so iz vrtnin ledu. Vrednosti v celotnem obdobju nihajo, tako so, denimo, v času ledene dobe nizke in v času otoplitve visoke. V zadnjih letih, po industrijski revoluciji, pa so vrednosti zelo hitro narasle za več kot 40 odstotkov, preko vrednosti 400 ppm (delcev na milijon). Tako visokih vrednosti v omenjenem preteklem obdobju ni bilo, prav tako se nikoli ni zgodila tako velika sprememba v tako kratkem času, ekosistemi pa se tako hitro ne morejo prilagoditi.

Z naraščanjem vsebnosti toplogrednih plinov posledično narašča temperatura zraka. Globalno se je v povprečju

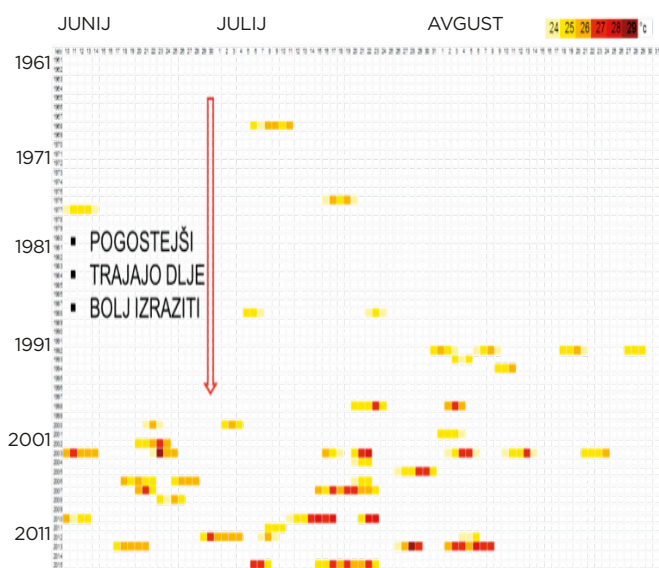
od predindustrijske dobe dvignila za skoraj 1 °C, v Sloveniji pa od leta 1961 do danes za 2 °C (podatki Agencije RS za okolje – ARSO). Ne segrevajo se namreč vsi deli sveta enako, na razporeditev vplivata geografska lega ter razporeditev kopnega in morja. Čeprav se 2 °C morda ne sliši veliko, pa to pomeni približno tolikšno razliko v temperaturnih razmerah, kot je v povprečju sedanja razlika med osrednjo Slovenijo in Primorsko. Poleti se dvig temperature zelo izrazito kaže v spremenjenih značilnostih vročinskih valov. Ti so postali pogostejši, pojavijo se praktično vsako leto, so daljši in intenzivnejši (slika). Daljša obdobja visokih temperatur pomenijo večjo toplotno obremenitev za vse ekosisteme, pri ljudeh se težave že kažejo na vročini izpostavljenih delovnih mestih in ob slabih možnostih počitka na hladnem doma. Pri padavinah se podnebne spremembe bolj kot v spremenjenih količinah, ki niso izrazite, kažejo v spremenjenih padavinskih vzorcih.

Tako lahko kljub podobni količini poletnih padavin večkrat nastopi suša, saj se dogaja, da padavine padejo v obliki ploh in neviht po daljših sušnih obdobjih in zato veliko vode odteče po površju. Vremenske ujme so pogostejše tudi pri nas, a gre za zdaj večinoma za gmotno škodo, medtem ko drugje po svetu podnebnim spremembam in vremenskimi ujmam pripisujejo kar 170 smrti dnevno. Ob tem se sprožajo migracijski tokovi, ocenjeno je, da na dan zaradi podnebnih sprememb zapusti svoj dom okoli 60.000 ljudi.

Smo na razpotju

Ko govorimo o prihodnosti, predstavljamo možnosti v obliki podnebnih scenarijev, ki so zasnovani na podlagi različnih predvidenih izpustov toplogrednih plinov ter socio-ekonomskega razvoja. Če smo iz predindustrijske sonaravne kulture prešli v družbo eksponentne rasti, smo sedaj na razpotju, ko lahko začnemo aktivno vključevati zelene tehnologije, lahko nadaljujemo v sedanji potrošnji do popolnega kolapsa ali pa se odločimo za prostovoljni energetski sestop, pri katerem se intenzivno posvetimo izboljšanju energetske učinkovitosti na vseh področjih. Evropa se obrača v to smer, vendar za zdaj večina držav EU ni na pravi poti zmanjševanja izpustov.

Iz pogleda industrijske dobe se moramo preusmeriti v pogled trajnostnega razvoja. Temperatura bo še naprej naraščala, to je gotovo, in CO₂ ima zelo dolgo življenjsko dobo, zato bo tudi ob zmanjšanju izpustov proces stabilizacije zelo počasen. Poleg tega, da začnemo aktivno naslavljanje vzroke težav, moramo nujno uvesti tudi ukrepe prilagajanja. Predvsem moramo ustaviti čezmerno potrošnjo, velike količine zavržene hrane ter vlagati v energetske učinkovitost in izobraževanje. BDP ne more biti edino merilo napredka. Če želimo pustiti svet kaj lepši, bomo morali na novo (ali nazaj po starem) postaviti sistem naših vrednot.

GLOBALNO

#spletne tržnice
#marketplaces
#EU

Bruselj proti Amazonu

Evropska komisija je sredi lanskega leta začela preiskavo proti Amazonu. Sumi ga kršitve pravil o konkurenci EU, saj naj bi konkurenčno občutljive informacije o prodajalcih na svoji lastni platformi uporabljal za svoj trgovski posel. Če bo to dokazano, se lahko preiskovane prakse izkažejo za neskladne s pravili EU o protikonkurenčnih sporazumih in zlorabi dominantnega položaja.

Amazon ima kot platforma dvojno vlogo: (i) izdelke na svojem spletnem mestu prodaja kot prodajalec na drobno in (ii) ponuja tržnico, kjer lahko neodvisni prodajalci prodajo izdelke neposredno potrošnikom. Pri zagotavljanju tržnice za neodvisne prodajalce Amazon stalno zbira podatke o dejavnosti na svoji platformi.

Evropska komisarka za konkurenco Margrethe Vestager je dejala, da evropski potrošniki vse pogosteje nakupujejo prek spleta in da je elektronsko poslovanje spodbudilo konkurenco med trgovci ter prineslo več izbire in boljše cene. »Zagotoviti moramo, da velike spletne platforme ne bodo odpravile teh koristi s svojim protikonkurenčnim obnašanjem. Zato sem se odločila, da natančno pogledam poslovne prakse Amazona in njegovo dvojno vlogo spletne tržnice in prodajalca, da bom lahko ocenila skladnost s pravili EU o konkurenci,« je jasno napovedala Vestagerjeva.

V okviru svoje poglobljene preiskave bo Komisija preučila tako standardne sporazume med Amazonom in prodajalci na njegovi tržnici (saj lahko Amazonov oddelek za maloprodajo analizira in uporabi podatke teh »svojih« prodajalcev, ki so mu obenem konkurenca) kot tudi vlogo podatkov pri izbiri zmagovalcev za uvrstitve v »Buy Box« (okvirček, kjer lahko kupec takoj uvrsti izdelek v nakupovalno košarico) in pri tem vpliv Amazonove potencialne uporabe konkurenčno občutljivih informacij o prodajalcih na tržnici za ta izbor.

Za prodajo na Amazonu potrebujete globalno trgovinsko številko izdelka (GTIN), ki jo pridobite v GS1 Sloveniji!

#Kitajska
#carina
#GTIN

Kitajska carina uvaja standard GTIN za carinski nadzor

Kitajska carinska služba in organizacija GS1 Kitajska sta se konec leta 2019 dogovorili za spodbujanje uporabe številke GTIN in črtnih kod za carinjenje. Kitajska carina je namreč za svoj sistem deklariranja uvedla funkcijo poročanja s kodo GTIN, kar je ključni korak za sprejetje črtnih kod GS1 v procesu carinjenja in bo pripomoglo k izboljšanju standardiziranih uvoznih in izvoznih carinskih deklaracij. To je pomemben korak naprej v strategiji globalne organizacije GS1 za sodelovanje s carinskimi organi.

Nadzor uvoženih izdelkov bo lažji, carinjenje bo učinkovitejše, kar pa ni kar tako, če vemo, da je kitajsko gospodarstvo drugo največje na svetu po uvozu (uvrščata se za ZDA in pred Nemčijo). Ker se z blagom trguje po vsem svetu, postopki carinjenja na mejah pomembno prispevajo k stroškom preskrbovalnih verig. Cariniki so enostavno »preplavljeni« z izdelki in komaj shajajo z uporabo tradicionalnih inšpekcijskih metod.

Danes lahko uvoženi izdelek avtomatsko prepoznamo, elementi carinske deklaracije, kot so klasifikacija (razvrstitve), država porekla in specifikacije, pa se lahko samodejno pojavijo v sistemu, če je na voljo GTIN in če omenjeni podatki o izdelku že obstajajo v bazi podatkov. Deklaracijo z GTIN tako podjetja opravijo »v sekundi« z inteligentnim samodejnim izpolnjevanjem namesto običajnega ročnega vnosa.

Afriška strategija za sledljivost zdravil

#Afrika
#zdravstvo
#farmacija
#sledljivost

Na zdravstveni konferenci GS1 septembra 2019 v nigerijskem Lagosu je 25 afriških regulativnih organov in šest donatorskih organizacij podpisalo poziv k spodbujanju sledljivosti farmacevtskih izdelkov s sprejetjem svetovnih standardov za oskrbne verige.

Podpisniki so se zavezali, da bodo izvajali ukrepe za izboljšanje razpoložljivosti kakovostnih zdravil, za večjo vidnost izdelkov v dobavni verigi in za boljšo oskrbo bolnikov. Sprejetje obstoječih svetovnih standardov za sledljivost farmacevtskih izdelkov bo pripomoglo k doseganju omenjenih ciljev s harmonizacijo regionalnih zakonodaj ter globalno in nacionalno interoperabilnostjo dobavnih verig in podpornih informacijskih sistemov.

Kamerun in Mjanmar sta se pridružila GS1

#GS1
#svet

Družini GS1 sta se maja 2019 pridružili dve novi članski organizaciji: GS1 Kamerun in GS1 Mjanmar. Skupno število nacionalnih predstavništev GS1 po svetu je tako naraslo na 114.

Umrli je George Laurer

George Laurer, ki je soustvaril črtno kodo, je decembra 2019 umrl v ZDA v starosti 94 let. Laurer, nekdanji inženir IBM, je znan kot soizumitelj črtno kodo, saj je razvil kodo UPC (Universal Product Code), ki predstavlja GTIN-12, torej ameriški ekvivalent »našega« GTIN-13.

Laurer je razvil optični bralnik (skener), ki je lahko digitalno prebral kodo. Njegova je bila tudi ideja, da bi uporabil črte oziroma črtice za kodo. Črtice so bile za tiskanje res praktične, za razliko od krogov, ki so jih uporabljali v prejšnjih različicah. Izumitelj je za New York Times leta 2009 izjavil, da je bila zadeva »poceni in potrebna, pa še zanesljiva«.

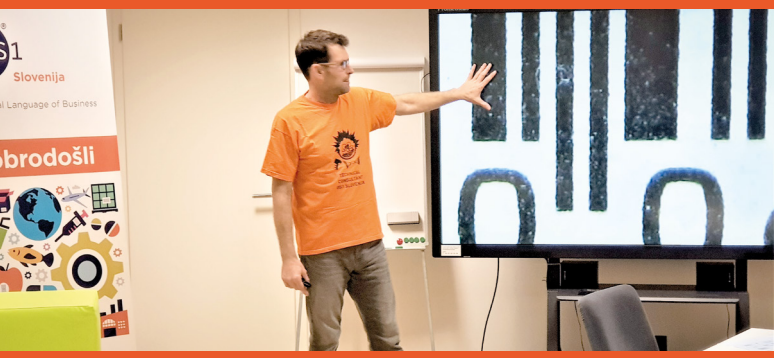

#črtnakoda
#GS1
#ZDA

Za pionirja, ki je izumil prvo različico črtno kodo, velja sicer Norman Woodland, vendar pa je George Laurer naredil črtno kodo praktično za uporabo v industriji s pomočjo poceni laserske in računalniške tehnologije, zato je spremenil način življenja ljudi po vsem svetu. Prvo črtno kodo so skenirali pred 45 leti v veleblagovnici v Ohio, ZDA.

GS1 doma in po Sloveniji

Doma v 7. nadstropju Dimičeve 9 v Ljubljani ...

Vse se začne z Uvodnim seminarjem

V letu 2019 smo za vas organizirali kar 11 Uvodnih seminarjev! Pripravimo jih vsak mesec (izjema je avgust), tako da imajo vsi novi člani res veliko možnosti, da v prvem letu članstva izkoristijo brezplačno udeležbo na omenjenem seminarju! Udeležbo toplo priporočamo, saj izveste bistvene zakonitosti označevanja in osnove sledljivosti.

Vsebina:

- kaj so standardi GS1 in kaj omogočajo,
- kako pravilno določiti globalno trgovinsko številko izdelka (GTIN),
- označevanje izdelkov s simbologijo EAN-13 in EAN-8,
- pravila za namestitev simbola črtne kode,
- velikosti in barve simbola črtne kode,
- posebnosti označevanja izdelkov s spremenljivo vsebino,
- upravljanje matičnih podatkov o izdelkih.

Na seminar lahko udeleženci prinesejo vzorce lastnih črtnih kod, ki jih ocenimo z vidika berljivosti in funkcionalnosti.

Seminar odličnosti GS1: O zakonitostih globalnega sistema GS1

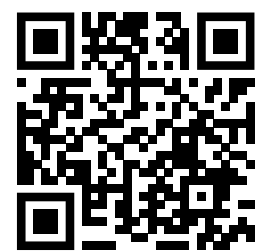
Kar potrebujete, je skupni jezik. Naši standardi v preskrbovalnih verigah ga zagotavljajo. In tisti, ki so ga želeli obvladati v popolnosti, so se maja 2019 udeležili Seminarja odličnosti GS1!

Seminar odličnosti GS1 je nadgradnja vsebin iz Uvodnega seminarja ter je kombinacija predavanj, interaktivne delavnice z udeleženci in možnosti pridobitve certifikata stopnje 1 – Razume standarde GS1.

Dve delavnici o UDI in FMD

Bolj ko se približuje maj 2020, več je vprašanj, kako medicinske pripomočke opremiti z oznakami UDI, saj bo označevanje medicinskih pripomočkov z edinstveno identifikacijo pripomočka (Unique Device Identification – UDI) v EU postalo obveza. V GS1 Slovenija se trudimo našim članom in tudi nečlanom nuditi celovite informacije in kakovostno podporo, zato smo se na množico vprašanj proaktivno odzvali ter septembra 2019 organizirali specialistično delavnico UDI. Na delavnici, ki je bila povsem zasedena, smo predstavili sistem označevanja medicinskih pripomočkov z globalnimi standardi GS1 skladno z UDI. Udeležence smo opremiti z vsemi potrebnimi informacijami, odgovorili na vsa njihova vprašanja. Praktično smo prikazali, kako lasersko graviramo oznake UDI na medicinske instrumente, in pa tudi, kako tvorimo Basic UDI-DI. Nekateri udeleženci so se neobvezno preizkusili v poznavanju osnov sistema UDI, s čimer so tudi lahko pridobili osnovni specialistični certifikat GS1. Že februarja 2019 pa smo pripravili delavnico FMD, saj sta ravno takrat stopili v veljavo Direktiva 2011/62/EU o preprečevanju vstopa ponarejenih zdravil v zakonite dobavne verige (Falsified Medicines Directive – FMD), ki določa pravila za preprečevanje vstopa ponarejenih zdravil, in njena delegirana Uredba 2016/161/EC, ki opredeljuje zaščitne elemente na ovojnini zdravil v humani medicini.

IZOBRAŽEVANJA V 2020

Dan odprtih vrat

GS1 Slovenija se je lani prvič pridružil projektu Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) Dan odprtih vrat pod geslom **#OdkrijSvojTalent**.

Dogodek je povezal več kot 120 slovenskih podjetij in je bil namenjen dijakom, študentom in tistim, ki razmišljajo o novi karieri. Svoje znanje in ideje smo z veseljem delili z udeleženci, ki so zapolnili skoraj vsa razpisana mesta.

Mladi so spoznali ekipo in prostore GS1 Slovenija ter se seznanili z delom v neodvisni in nepridobitni organizaciji, ki deluje na področju mednarodnih standardov GS1 za identifikacijo, zajem in elektronsko izmenjavo podatkov v Sloveniji.

Udeleženci so postavili veliko zanimivih vprašanj, na katera smo z veseljem odgovorili. Druženje je minilo v prijetnem vzdušju, saj je tudi ekipa postavljala vprašanja gostom. Ti so za pravilne odgovore (naj prišepnemo, da so bili vsi odgovor pravilni) prejeli simbolične nagrade. Zaradi odlično izpeljanega projekta s strani GZS in želje GS1 Slovenija, da širi znanje o mednarodnih standardih, bomo svoja vrata ponovno odprli v letu 2020. Dobrodošli pri nas »doma«!

Po Sloveniji ...

GS1 na NLF: Številne platforme je treba povezati

Septembra 2019 smo sodelovali na Nacionalnem logističnem forumu 2019 (NLF), ki je bil posvečen celovitemu upravljanju s pošiljkami, od naročila preko proizvodnje in transporta do končnega prejema pri kupcu in popolne vidnosti celotne poti izdelka. Drugi poudarek foruma pa je bil na neločljivi povezavi med fizičnim svetom in njegovim digitalnim dvojčkom. Organizacija GS1 Slovenija se je osredotočila na sodelovanje in izmenjevanje informacij med industrijo in logisti ter uporabo informacij, ki so na voljo v podatkovnih platformah. »Ugotovili smo, da je treba še veliko narediti pri povezovanju različnih deležnikov v logistiki. Po eni strani imamo v Sloveniji ponudnike različnih logističnih storitev, po drugi strani pa imamo na voljo veliko različnih logističnih IT-rešitev ter tudi že logističnih platform. Vse to je treba povezati,« je povedal Janez Zaletel iz GS1 Slovenija. Dodal je, da so osnova za učinkovito povezovanje kakovostni matični podatki o izdelkih in logističnih enotah, njihovo ustrezno označevanje ter seveda ustrezna elektronska sporočila. »Iz predstavitev in pogovorov z udeleženci na NLF 2019 lahko izpostavim dve, čemur se v letu 2020 ne bo mogoče izogniti: to sta povezovanje različnih sistemov in zagotovitev kakovostnih podatkov. Za oboje ima GS1 preverjene rešitve,« je dodal Matjaž Martini iz GS1 Slovenija.

»Konkretni primeri iz prakse in konstruktivna razprava o pomenu elektronske izmenjave podatkov v logistiki kažejo na nepogrešljivo vlogo standardov – tudi GS1, ki so ključni za doseganje večje časovne in stroškovne učinkovitosti preskrbovalne verige. Če vsi deležniki govorijo isti jezik, sta povezovanje in sodelovanje med

njimi enostavnejši,« je dejala Karmen Balantič iz GS1 Slovenija.

Andrej Planina iz Špice International pa je dejal, da slovensko gospodarstvo ne more dobro delovati brez dobre logistike. Na NLF so sicer predstavili dobre prakse, saj je logistika, kot pravi Planina, »multidisciplinarni pojav«.

Svetovali smo na Logističnem kongresu 2019 v Portorožu

Svetovalka v GS1 Slovenija Karmen Balantič je na Logističnem kongresu, ki je aprila lani potekal v Portorožu, svetovala o standardih GS1. Stojnico je obiskalo precej obiskovalcev kongresa, osrednja tema je bila sledljivost v preskrbovalni verigi. Po besedah Balantičeve so trenutno v ospredju digitalna transformacija logistike, zagotavljanje vitkosti in agilnosti preskrbovalne verige, umetna inteligenca, pametne tehnologije.

Na stojnici so lahko obiskovalci izpolnili anketo o logistični nalepki GS1, saj smo opravili raziskavo o razširjenosti uporabe zaporedne kode zabojnika (SSCC) in e-sporočila DESADV v Sloveniji. >>> *Več na strani 12!*

GS1 = Ekipa št. 1!

Ekipa GS1 Slovenija je vedno na voljo za člane! Ampak, ali veste, na koga se obrniti v različnih primerih? Najboljša ekipa se predstavi!

Marija Groznik Stanković, tehnična svetovalka

V GS1 Slovenija moje delovno področje zajema zdravstvo, ki je eden od glavnih stebrov delovanja globalne organizacije GS1. Obsežne naloge izhajajo iz obveznosti do licence, kot je na primer izvajanje monitoringa nad slovenskimi proizvajalci medicinskih pripomočkov. Preučujem in sledim zakonodaji različnih držav. Strokovno znanje delim z našimi člani in nečlani, regulatorji, ponudniki in izvajalci zdravstvenih storitev, ponudniki IT-storitev. Organiziram in izvajam seminarje, delavnice in druge dogodke. Odgovarjam na strokovno-tehnična vprašanja naših članov po telefonu ali e-pošti. Kot »Data Forensic« v GS1 Slovenija skrbim, da se številke GS1 uporabljajo v skladu s pravili zavoda GS1 Slovenija.

Zdenka Trubačev, strokovna sodelavka

Potrebujete črtno kodo? Potem sem prav gotovo pravi naslov za to! Toplo sprejemem vsak vaš klic in vas strokovno vodim skozi potek včlanitve, opišem vam pravila članstva, vam pošljem predračun in na koncu vas tudi včlanim. Kadarkoli ste v škrpicah in ne veste, kako naprej z našimi standardi, me pokličite in rade volje vam pomagam. Pri meni lahko naročite tudi dodatne številke GS1, če vam jih je zmanjkalo. V primeru, da se spremeni kontaktna oseba v podjetju, ki skrbi za pravilno uporabo standarda GS1, poskrbim tudi za zamenjavo nove kontaktne osebe. To sem jaz – in se že zdaj veselim vašega klica!

Ira Osojnik, svetovalka za članstvo

Izvajam naloge, povezane s članstvom in članskimi vprašanji, ter skrbim za bazo članstva. Člane kontaktiram in informiram. Pomoč in informacije nudim tudi nečlanom. Sodelujem pri obdelavi pristopnih, izstopnih in drugih dokumentov v povezavi s članstvom. Izvajam prenose številčk GS1. Upravljam terjatve iz naslova članstva. Obdelujem podatke o statusu članov, kršitvah uporabe številčk GS1 in pripravljam dopise članom (stečaji, prisilne poravnave, likvidacije). Odgovarjam na pritožbe članov in specifična vprašanja iz naslova članstva. Sodelujem pri pripravi rednih računov. Sodelujem pri projektu Partnerski program GS1 Slovenija.

Lili Bahorič, organizatorica dogodkov

V GS1 Slovenija opravljam delo organizatorja dogodkov, nudim pa tudi pomoč članom. Skrbim za vse vrste dogodkov, predvsem so to izobraževalni, za člane ali poslovne partnerje iz Slovenije in tujine. Delo obsega pripravo dogodka in usklajevanje z nosilci predavanj (zasnova, pridobivanje sponzorskih sredstev, spremljanje, korespondenca z različnimi izvajalci in udeleženci), izvedbo ter aktivnosti po dogodku. Zato me vedno veseli, če se člani odzovete na naša vabila in se pri nas kaj novega naučite. Člane tudi informiram ob včlanitvi, nudim pomoč pri strokovnih vprašanjih, delam poizvedbe v tujih predstavništvih GS1, izdajam račune za različne storitve. Skrbim še za kadrovske evidence zaposlenih, poslovno dokumentacijo in še kaj bi se našlo.

Barbara Pristavec, strokovna sodelavka

Uživam v novih izzivih in projektih na različnih področjih, zato sem vesela, da s sodelavci GS1 Slovenija soustvarjam vsestranske zgodbe. Register številčk GS1 in nova podoba portala za naše člane me zaposlujeta predvsem na tehničnem področju. Z vsebinami GS1 in procesi se ukvarjam na področju izobraževanja in certificiranja. V izziv mi je priprava Partnerskega programa, hkrati pa uživam v sokreiranju različnih marketinških vsebin in sodelovanju pri organizaciji dogodkov. Našim članom z veseljem nudim podporo na področju urejanja članstva, največkrat pa jim pomagam pri uporabi portala Moj GS1.

Matjaž Martini, tehnični svetovalec

Moje delovno področje je področje avtomatske identifikacije. Četudi imamo v sistemu GS1 tudi druge rešitve zajema podatkov, se velika večina primerov nanaša na črtne kode za označevanje maloprodajnih enot in enot, ki se uporabljajo v logistiki. Moje delo vključuje pripravo in izvedbo izobraževanj, pomoč pri pravilni vpeljavi rešitev sistema pri naših članih, pogosto pa gre žal tudi za ugotavljanje nepravilnosti, ki onemogočajo skeniranje kodnih simbolov. V slednjem primeru lahko rečem, da sem forenzik za črtne kode, verifikator črtne kode pa je pri tem moj glavni pripomoček!

Karmen Balantič, tehnična svetovalka

Moje delo je dinamično in polno različnih vsebin. Člani lahko name naslovite vprašanja o članstvu in tudi vsebinska vprašanja o pravilni uporabi standardov GS1, predvsem s področja maloprodaje, logistike in sledljivosti v verigi tobaka. Odgovorna sem za redno izdajo računov, ki jih člani prejmete dvakrat letno, sem skrbnica članstva za kreditne institucije, hkrati pa delujem na področju preprečevanja neupravičene uporabe številčk GS1. Poleg rednih aktivnosti so tu še projekti, kot je denimo ta, s katerim želim članom približati standarda GS1 SSCC in e-sporočilo DESADV.

dr. Mateja Podlogar, vodja projektov GDSN in izobraževanja

Našim članom svetujem pri zagotavljanju in izmenjavi »ta pravih«, torej kakovostnih podatkov o izdelkih in pakiranjih. Ključno je, da vsi govorimo isti jezik, uporabljamo iste termine. Kadar pa imajo organizacije v rokah prave podatke, jim pomagam tudi pri tem, da jih pošiljajo vsem partnerjem preskrbovalne verige preprosto, hitro in natančno – pomagam jim pri uporabi globalnega e-kataloga GS1 GDSN. Veliko se posvečam tudi prenosu vsebin GS1 – s praktičnimi primeri in z uporabo novih metod izobraževanja – dijakom, študentom, profesorjem in zaposlenim v gospodarstvu. Vodim proces izobraževanja oziroma usposabljanja za pridobitev mednarodnega certifikata GS1.

Martin Kamenšek, svetovalec za IT

Moje področje dela obsega:

- tehnično podporo in svetovanje članom,
- tehnično pomoč pri izvedbi dogodkov,
- verifikacije,
- sodelovanje pri različnih projektih ter
- razvoj internih programskih rešitev,
- vzdrževanje in urejanje spletne strani.
- interno tehnično podporo,

Branko Šafarič, svetovalec za IT

Vodim projekte, kot je logistika gotovine, kar je velik nacionalni projekt, v katerem sodelujejo vsi deležniki v manipulaciji z gotovino: od nacionalne banke, poslovnih bank, prevoznikov do trgovcev. Deloma skrbim za nekatere procese znotraj informacijskega sistema v GS1 Slovenija. Seveda so tudi naloge in projekti, kot so denimo register globalnih lokacijskih številčk (GLN), svetovanje članom, sestava in analiza elektronskih sporočil ... Kaj delam za člane? Poleg svetovanja in odgovarjanja na vprašanja in težave, je moja naloga tudi nadzor nad slovenskim delom mednarodne baze GEPIR, ki vsebuje vse registrirane člane sistema GS1 na svetu.

Janez Zaletel, tehnični vodja

Odgovoren sem za koordinacijo dela tehnične skupine in koordinacijo projektov. Sodelujem pri oblikovanju strategije in letnih načrtov zavoda. Skrbim za delovanje in razvoj sistemov IKT tako za interne potrebe kot za razvoj IT-rešitev/storitev za partnerje/člane zavoda. Na podlagi dosedanjih poslovnih izkušenj lahko svetujem predvsem pri uporabi standardov GS1 na področjih trgovine, logistike, transporta in bančništva. V zadnjih dveh letih se še posebej aktivno posvečam izgradnji sistemov sledljivosti in s tem povezano uporabo standardov in priporočil GS1.

Marija Groznik Stanković

Zdravstvo

FMD in UDI omogočata varnost in sledljivost do pacienta

Zakonodajne podlage za izvajanje sledljivosti in povečanje varnosti uporabnikov zdravil in medicinskih pripomočkov so podane. Evropska komisija je tudi prepoznala pomembnost globalnih standardov, ki so temelj interoperabilnosti in medsebojnega informacijskega povezovanja. Organizacijo GS1 sta za izdajateljico edinstvenih oznak UDI akreditirali tako Evropska komisija kot ameriška zvezna agencije za prehrano in zdravila – FDA (angl. *Food and Drug Administration*), kar je pokazatelj vsestranskosti standardov GS1. Odpirajo se nove možnosti zagotavljanja varnosti, sledljivosti, učinkovitosti in ekonomičnosti, od odločevalcev in drugih deležnikov v zdravstveni verigi pa je odvisno, ali bodo ponujene možnosti izkoristili.

Nad ponarejanje zdravil z Direktivo FMD

V prizadevanjih za povečanje varnosti pacientov so se države članice EU odločile, da z zakonodajo preprečijo vdiranje ponarejenih zdravil v zakonite oskrbne verige. Govorimo o Direktivi FMD (angl. *Falsified Medicine Directive*), ki določa, da je od februarja 2019 **za zdravila na recept obvezna uporaba edinstvene oznake in dvodimenzionalne (2D) črtne kode**.

Edinstvena oznaka je obvezni sestavni del sekundarnega pakiranja zdravil, ki se izdajajo na recept za uporabo v humani medicini. Skladno z Direktivo FMD morajo biti podatki edinstvene oznake zapisani v 2D črtno kodo. Zahtevi ustreza podatkovni nosilec 2D kode GS1 DataMatrix. Črtna koda mora biti odtisnjena na vsaki sekundarni obojnini zdravila na recept, tako da se s preprostim skenom preveri avtentičnost prav vsake škatlice ali stekleničke zdravila, s čimer se preprečijo ponaredki.

Edinstveno oznako sestavljajo naslednji podatki:

- **šifra izdelka identificira zdravilo**; skladno z zahtevami slovenske zakonodaje so zdravila označena z globalno trgovinsko številko izdelka GTIN (angl. *Global Trade Item Number*); **številka proizvodne serije** (angl. *LOT/Batch Number*) je skupaj z GTIN pomembna za zagotavljanje

sledljivosti, odpoklicev in umikov zdravil, za izvajanje ukrepov pri pacientih, ki so prejeli naknadno odpoklicano zdravilo;

- **datum izteka roka uporabnosti** (angl. *Expiry Date*);
- **serijska številka** (angl. *Serial Number*), ki je edinstveno zaporedje največ 20 alfa-numeričnih naključno generiranih znakov.

Verifikacija zdravil poteka preko enotnega evropskega sistema arhivov, v katerega je vključen tudi slovenski nacionalni sistem za zagotavljanje avtentičnosti in varnosti zdravil – NMVS (angl. *National Medicines Verification System*), ki je povezan s vseevropskim sistemom arhivov. V ta sistem so trenutno vključena samo zdravila na recept. Zato bi bila po mnenju GS1 Slovenija odločitev nacionalnega zakonodajalca za obvezno uporabo 2D kode GS1 DataMatrix **tudi za zdravila brez recepta in druge izdelke, ki obljublajo izboljšanje zdravstvenega stanja uporabnikov, še kako dobrodošla in smiselna**.

UDI za zagotavljanje sledljivosti medicinskih pripomočkov

Vloga nove evropske Uredbe o medicinskih pripomočkih – MDR (angl. *Medical Device Regulation*) in sistema edinstvenih oznak UDI (angl. *Unique Device Identification*) je omogočiti sledljivost medicinskih pripomočkov do pacientov ter povečati učinkovitost postopkov odpoklica in umika ob neželenih dogodkih. Zakonodaja od proizvajalcev torej zahteva takšno označevanje medicinskih pripomočkov na sekundarni ovojnini, da bodo na embalaži odtisnjene kode, ki omogočajo avtomatski zajem podatkov in sledljivost do pacienta. V 2D in linearnih črtnih kodah so zahtevani podatki: GTIN, datum izteka roka uporabnosti, številka proizvodnje serije LOT, za določene izdelke še serijska številka. Za učinkovito izvajanje sledljivosti in zagotavljanje večje varnosti za zdravila brez recepta in medicinske pripomočke zadostujejo že trije osnovni podatki: GTIN, datum izteka roka uporabnosti in številka proizvodne serije.

Evropska zakonodaja za razliko od ameriške poleg označevanja izdelkov zahteva tudi identificiranje modelov medicinskih pripomočkov. Za modele medicinskih pripomočkov je določena edinstvena oznaka Basic UDI-DI. V ta namen je organizacija GS1 razvila nov edinstveni globalni identifikator, ki mu pravimo globalna številka modela – GMN (angl. *Global Model Number*).

Sistem UDI v jeziku globalnih standardov GS1:

Sistem UDI	Standardi GS1
Edinstvena identifikacija med. pripomočkov	Identifikacija izdelkov
Basic UDI-DI	GMN
Identifikator modela/Basic Unique Device Identifier	Globalna številka modela/Global Model Number
UDI-DI	GTIN
Identifikator medicinskega pripomočka/Unique Device Identifier	Globalna trgovinska številka izdelka/Global Trade Item Number
UDI-PI	AI
Identifikator proizvodnje/Production Identifier	- datum preteka uporabnosti – AI(17) npr.: 150515 - številka proizvodne serije – AI(10)) npr.: 1948KB - serijska številka – AI(21) npr.: 678167QWER
Proizvodni podatki - UDI-PI lahko poljubno variirajo glede na tip medicinskega pripomočka, nacionalno zakonodajo in zahteve lokalnega tržišča	
UDI-DI + UDI-PI = UDI	GTIN ali GTIN + AI = UDI
Uredbi ne zahtevata vrste nosilcev podatkov	GS1-128, GS1 DataMatrix, RFID Tag; EAN-13-uporaba zgolj v primerih, če bo zahtevan zgolj UDI-DI (GTIN-13)

S sistemom edinstvenih oznak UDI lahko označujemo vse vrste medicinskih pripomočkov. Označimo lahko na primer tudi kirurške instrumente, ki so v procesu sterilizacije izpostavljeni visokim temperaturam. V takih primerih mora biti oznaka majhna, nemoteča za rokovanje in odporna proti večkratni visokotemperaturni obdelavi. Tovrstne lastnosti ima koda GS1 DataMatrix, kjer je na majhni površini lahko zakodiranih in z laserjem graviranih relativno veliko število podatkov.

Bomo priložnosti znali izkoristiti?

Proizvajalci, nosilci dovoljenja za promet z zdravili in medicinskimi pripomočki, ki že označujejo svoje izdelke, zdravila in medicinske pripomočke z globalnimi standardi GS1, s tem zagotavljajo skladnost z evropsko zakonodajo (torej z Direktivo FMD in Uredbama MDR ter *in vitro* diagnostičnih medicinskih pripomočkov – IVDR) in ameriško zakonodajo glede medicinskih pripomočkov. S tem omogočajo sledljivost svojih izdelkov do veletrgovcev, lekarn in specializiranih prodajalcev, vse do ponudnikov, izvajalcev zdravstvenih storitev. Na ta način so bolnišnice, zdravstveni domovi in drugi izvajalci zdravstvenih storitev dobili osnovne pogoje in priložnost, da zdravilom, vsadkom in drugim medicinskim pripomočkom sledijo do pacienta in s tem poskrbijo za znatno izboljšanje njihove varnosti, za povečanje kakovosti storitve in zmanjšanje stresa zdravnikov, medicinskih sester in drugega zdravstvenega osebja.

Modularnost globalnih standardov GS1 omogoča postopno uvajanje v različnih enotah in delih bolnišničnega sistema. Pozneje lahko različne bolnišnične podsisteme relativno enostavno in hitro povežemo v celoto, če temeljijo na globalnih standardih GS1. **Največje prihranke in multiplikativne učinke bi dosegli s vpeljavo standardov GS1 v vse bolnišnice v državi.** S tem bi omogočili interoperabilnost ne samo znotraj posamezne bolnišnice, temveč med bolnišnicami, tako domačimi kot tujimi. Z novo zakonodajo in uporabo standardov GS1 se zdravstvenim ustanovam odpirajo nove možnosti zagotavljanja varnosti, sledljivosti, učinkovitosti in ekonomičnosti.

Sedaj je torej od odločevalcev in drugih deležnikov v zdravstveni verigi odvisno, ali bodo ponujene možnosti izkoristili in zagotovili sledljivost do pacienta. Svoj prispevek morajo dodati tudi ponudniki informacijskih zdravstvenih sistemov s prilagoditvijo programske in strojne opreme globalnim standardom. Izvajalcem zdravstvenih storitev in ponudnikom tehnologije IKT organizacija GS1 Slovenija nudi pomoč pri implementaciji globalnih standardov, izbiri ustreznih identifikatorjev in aplikacijskih ključev. Sporazumevajmo se z enotnim globalnim jezikom poslovanja, ki ga razume ves svet.

Branko Šafarič, GS1 Slovenija

Nov dokument o logistiki gotovine

Sredi junija 2019 je Banka Slovenije organizirala posebno srečanje izbranih centralnih bank in organizacij GS1. Na dogodku smo govorili o primerih dobrih praks v logistiki gotovine in sledljivosti z uporabo standardov GS1, o prihodnosti gotovine in uvajanju standardov GS1.

Logistika gotovine je področje specifične uporabe standardov GS1 v procesih za naročanje in prevoz gotovine, kjer sodelujejo nacionalne banke, tiskarne in kovnice denarja, poslovne banke in prevozniki vrednostnih pošilk. V veliki meri so to nacionalni procesi, vendar z »manjšanjem sveta« oziroma odpravljanjem meja vedno bolj prihaja tudi do mednarodnega poslovanja, kjer uporaba mednarodnih standardov postaja nujna.

Slovenija je prva med državami pripravila specifikacije za zadnjo inačico standarda GS1 XML 3.3, zato so druge države izrazile interes za slovensko dokumentacijo. Posledično je GS1 Slovenija skupaj z Banko Slovenije pripravila zgoščeni dokument celotne dokumentacije v angleščini, kar s pridom uporabljajo druge organizacije GS1 v Evropi in druge nacionalne banke oziroma udeleženci v procesu logistike gotovine.

Junijskega srečanja skupine centralnih bank, ki uporabljajo GS1 (CBGS1UG), so se udeležili predstavniki Banke Slovenije, Evropske centralne banke, nemške Deutsche Bundesbank, španske Banco de Espana, francoske Banque de France, italijanske Banca d'Italia, poljske Narodowy Bank Polski, hrvaške Hrvatske narodne banke in organizacij GS1 iz Nemčije, Španije, Francije, Italije, Poljske ter zvezne centralne banke iz San Francisca (gost dogodka).

Nadaljevanje v Milanu

Omenjene centralne banke so se nato oktobra 2019 srečale na Regionalnem forumu »GS1 in Europe« v Milanu v Italiji, kamor je odpotovala tudi delegacija GS1 Slovenija. Prvič so bili na srečanje povabljeni tudi trgovci, komercialne banke in družbe za prevoz denarja (angl. cash-in-transit companies – CIT).

Naslednje srečanje te skupine pod okriljem evropske organizacije GS1 bo novembra 2020 v Varšavi, kamor bodo prav tako povabljeni predstavniki poslovnih bank.

TISKARNA
KNJIGOVEZNICA RADOVLJICA d.o.o.

Ljubljanska cesta 56
SI-1240 Radovljica, Slovenija
T: 04 537 18 11
E: info@tkr.si
www.tiskarnaradovljica.si

**obarvamo
vaš svet**

www.tkr.si

Dr. Mateja Podlogar, GS1 Slovenija

Standardi GS1 so živi in uporabni prav zaradi gospodarstva

Za vse naše uporabnike – mlade in manj mlade ter vse v šolstvu in gospodarstvu – smo pripravili »ABC o izobraževanju in certificiranju«. Gre za skupek vprašanj in odgovorov o izobraževanju in certificiranju, ki sta zagotovo med prednostnimi nalogami GS1 Slovenija.

Zakaj se je organizacija GS1 Slovenija odločila za izobraževanje po srednjih šolah in višješolskih institucijah?

Zato, da bi se mladi – tako dijaki kot študenti – čim prej spopadli z vprašanji iz prakse ter pridobili uporabno in potrebno znanje za današnji zahtevni trg delovne sile. Z drugimi besedami: zato, da bodo ob koncu študija oboroženi z znanjem, ki ga gospodarstvo dandanes od njih tudi pričakuje.

Kakšne konkretne izkušnje iz gospodarstva pa lahko ponudi GS1 Slovenija?

Standardi GS1 so živi in uporabni prav zaradi gospodarstva. Namenjeni so temu, da se poslovni procesi izvajajo učinkovito. Vizija GS1 je svet, v katerem z močjo standardov blago in informacije učinkovito in zanesljivo krožijo po vsem svetu, za dobrobit gospodarstva in izboljšanje vsakodnevnega življenja ljudi. Tako v razred prinašamo konkretne primere: od nepravilno označenih izdelkov in logističnih enot do posebnega skenerja, verifikatorja, s katerim dijaki in študenti preverijo kakovost črtnih kod, pa tudi težave zaradi neakovostnih matičnih podatkov o izdelkih in pakiranjih ter nestandardne izmenjave elektronskih sporočil, kot so dobavnica, naročilo, potrditev naročila, račun. Hkrati pa dijakom in študentom ponudimo tudi rešitve, saj se srečajo z orodji, kot je denimo GS1 Print, ki omogoča enostavno pripravo logistične nalepke.

GS1 Slovenija podeljuje certifikate o razumevanju standardov GS1. Koliko časa pa se je treba učiti za pridobitev certifikata?

Za certifikat stopnje 1 – Razume standarde GS1 je treba natančno predelati učbenik in delovni zvezek z naslovom Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig. Koliko časa boste za to potrebovali, je odvisno od vašega predznanja in metode učenja, ki jo boste izbrali. Na GS1 Slovenija omogočamo tudi intenzivni, štiriurni seminar.

Za dijake in študente to največkrat pomeni gostujoče predavanje našega strokovnjaka, kar običajno zadošča.

Sem študent. Ali mi bo certifikat na trgu dela resnično pomagal?

Mladi, ki ste ali boste vključeni v program izobraževanja in certificiranja GS1, se boste spopadli z realnimi težavami, za katere bomo skupaj našli najučinkovitejše rešitve. Mednje pa nedvomno spadajo standardi in rešitve GS1, ki poskrbijo za nemotene procese poslovanja praktično v vseh panogah povsod po svetu. So učinkoviti in preverjeni, saj so razviti s pomočjo industrije in deležnikov, ki jih uporabljajo v vsakdanjem življenju. S certifikatom kot posameznik prejmete priznanje o poznavanju standardov in rešitev GS1. In to znanje, ki ga boste s certifikatom tudi dokazovali, vam bo povečalo zaposljivost tako doma kot v tujini – certifikat je namreč mednarodno veljaven, globalno prepoznan in tako uporaben povsod po svetu.

Zaposlen sem v proizvodnem podjetju, kjer moramo opremiti proizvode s primerno oznako, poleg tega moramo zagotoviti še sledljivost. Kaj lahko pridobim s certifikatom, če se odločim za izobraževanje pri GS1 Slovenija?

Certifikat je namenjen predvsem posamezniku, saj zanj predstavlja dokaz, da pozna globalne standarde GS1. Za podjetje, v katerem je zaposlen, pa pomeni večjo verjetnost, da bodo standardi GS1 pravilno vključeni v poslovne procese. V tem primeru bodo proizvodi pravilno označeni po standardu GS1, hkrati bodo skladno s standardom označene vse logistične enote, zagotovili boste lahko sledljivost. Vsi partnerji vas bodo razumeli, kajti vsi boste govorili isti globalni jezik poslovanja. Poslovne procese, kot so na primer prevzemanje, komisioniranje, dostava po trgovinah ipd., boste izvajali brez zamud in težav, proizvodu boste lahko sledili od izvora do ponora. Dosegli boste urejeno preskrbovalno

verigo, kar pa posledično pomeni učinkovito izvajanje poslovnih procesov in na koncu boljšo prodajo ter večje zadovoljstvo vaših kupcev.

Ali ponujate tudi izobraževanje na daljavo (t. i. webinar)?

Nove oblike izobraževanja vključujejo tudi spletni seminar (angl. webinar) in novembra 2019 smo uspešno izpeljali prvi tak seminar z naslovom Pravilna uporaba logistične nalepke GS1. Povpraševanje je bilo ogromno in lahko rečemo, da je bil webinar »razprodan«. Zaradi pomanjkanja časa je izobraževanje na daljavo nedvomno prava izbira, tako da jih bo v letu 2020 še več. Poleg tega bomo preizkusili še druge nove oblike interaktivnega izobraževanja, kot so na primer tehnike menjavanja vlog, uporaba izobraževalne tehnike revolucionarnega učenja (angl. disruptive learning), izobraževanje preko video vsebin, interaktivne igre in računalniška simulacija navidezne resničnosti.

Kaj še načrtujete na področju izobraževanja in certificiranja v letu 2020?

V prihodnjih letih namerava GS1 Slovenija sistematično prenašati vsebine GS1 na inovativen način do različnih ciljnih skupin: dijakov, študentov različnih programov študija – poleg logistike, ekonomije, informatike in prehrane ter hrane tudi do tistih, ki študirajo zdravstvene

in farmacevtske vede. Nadaljevali bomo z izvajanjem projektnih dni, morda izvedemo še kakšno poletno šolo in tekmovanje.

Ker verjamemo, da je danes nujno treba povezati gospodarstvo z izobraževanjem in raziskovanjem, bomo uvedli program mentorstva. Pri izdelavi raziskovalnih, magistrskih, diplomskih in seminarских nalog bo mladim pomagal strokovnjak iz gospodarstva, svetovalec iz mednarodne, globalne organizacije za standarde GS1 ter pedagog iz terciarnega izobraževanja.

Seveda pa nas čaka še veliko dela tudi na področju certificiranja. Različnim skupinam posameznikov bomo omogočili pridobitev mednarodnega certifikata stopnje 1 – Razume standarde GS1 in stopnje 2 – Uporablja standarde GS1. Študentom in tistim, ki uvajajo standarde GS1 v praksi, torej v podjetjih, pa bomo omogočili pridobitev certifikata stopnje 3 – Uvaja standarde GS1.

Pripravili bomo še druge posebne certifikate v skladu s potrebami iz gospodarstva. Že v letu 2019 smo v okviru delavnice Označevanje z UDI (označevanje medicinskih pripomočkov) ponudili možnost pridobitve posebnega certifikata – Razume osnove sistema GS1 in UDI. To priložnost je izkoristilo osem udeležencev delavnice in vseh osem je bilo tudi uspešnih. Večkrat pa potreba po takšnem posebnem znanju izhaja tudi iz zakonodaje.

Podelili 66 certifikatov

Potem ko je organizacija GS1 Slovenija pred dvema letoma podpisala pismo o nameri sodelovanja z več slovenskimi izobraževalnimi ustanovami (sodelovanje sedaj poteka že z 22 institucijami znanja), je v letu 2019 podelila 66 certifikatov GS1 stopnje 1 – Razume standarde GS1. Certifikate je na jubilejnim 10. Dnevu GS1 Slovenija slovesno v roke prejemnikom izročila dr. Mateja Podlogar, vodja projektov GDSN in izobraževanja.

Kakovost podatkov

Izziv za vas: Postavite podatke na skupni imenovalec

Vsak izdelek na trgu in tudi njegove logistične enote je mogoče opisati z množico podatkov. Izziv pa je, kako te podatke spraviti na isti imenovalec – torej, kako jih zapisati na način, da jih bodo razumeli vsi, in to na enak način. Hkrati je izziv tudi, kako sedaj te podatke enostavno izmenjati med seboj, najbolje kar prek ene točke.

Uporabljati je treba enotno terminologijo

Proizvajalec oziroma lastnik blagovne znamke bo vsak izdelek – bodisi naj bo to jagodna marmelada, rogljiček, krema za roke, čistilo, televizor ali pa gume – opisal ne le z dvema podatkom o višini in širini izdelka, temveč s kopico podatkov o sestavinah, hranljivih vrednostih, alergenih, ločljivosti zaslona, tipu pnevmatike. Del podatkov je ne glede na vrsto izdelka enak, drugi del podatkov je malo specifičen, a vse lahko z uporabo globalnih standardov GS1 spravimo na isti imenovalec.

Danes izgubljam precej časa – vsaj v Sloveniji je še tako, saj podatke za isti izdelek posredujemo vsakemu trgovcu na drugačen način. Pri tem je seveda ogromno prostora za napake. Matičnih podatkov pa bo v prihodnje še več tako zaradi zahtev zakonodaje kot tudi zahtev potrošnikov. Ti želijo čim več informacij, da se lahko odločijo o nakupu. Uporaba enotne terminologije je zato ključna!

Kakovostni podatki – torej, »ta pravi« podatki – so točni, usklajeni z vsemi partnerji, vzdolž preskrbovalne verige se ne spreminjajo. Imeti »ta prave« podatke pomeni imeti prednost. Nedvomno je preglednost – prednost. Tega se zaveda vedno več igralcev, tudi v Sloveniji. Izredno me veseli, ko vidim, da postaja skrb za kakovostne podatke zadeva več akterjev, kajti le s »ta pravo« maso bomo naredili korak naprej.

Globalni podatkovni model

Ker usklajevanju podatkov o izdelkih včasih ni videti konca, bomo morali vsi partnerji v preskrbovalni verigi začeti uporabljati enotni globalni podatkovni model (Global Data Management – GDM). Model lahko ponazorimo s krogi oziroma kolobarji. Sredica pomeni vse tiste attribute oziroma lastnosti izdelka, ki veljajo obvezno za vse v verigi, za vse kategorije izdelkov po vseh trgih sveta. S tem naj bi poenostavili in harmonizirali nabor matičnih podatkov. Širša dva kolobarja, ki objemata sredico, pa pomenita attribute, s pomočjo katerih opišemo specifične kategorije izdelkov, ki jih za poslovanje potrebujemo tako na globalni kot tudi na regionalni ravni. Sledi pa še zunanji kolobar, kamor spadajo attribute, ki jih zahteva lokalno okolje.

Globalni podatkovni model tako zagotavlja razumljivost podatkov povsod po svetu, razumejo jih vsi naši partnerji ne glede na to, kje se nahajajo. To je priložnost, da začnemo vsi govoriti enotni globalni jezik poslovanja!

Izmenjava podatkov prek ene točke

Ko smo podatke uredili in začeli uporabljati enotno terminologijo, jih lahko s partnerji v verigi izmenjamo v taki obliki, v kakršni so nastali. Podatek, kot je nastal na izvoru pri lastniku blagovne znamke, mora v isti obliki

Sodelujemo v evropskem projektu FNS-Cloud

Čeprav nas danes informacije preplavljajo, se raziskovalci soočajo s pomanjkanjem in nepopolnostjo podatkov o sestavi živil, ki so ključni za raziskave na področjih prehrane in zdravja. Ta problem poskušajo reševati na različne načine, predvsem s povezovanjem različnih virov podatkov. V letu 2019 je organizacija GS1 Slovenija v sodelovanju s slovenskima partnerjema Institutom »Jožef Stefan« (IJS) in Inštitutom za prehrano Nutris pristopila k evropskemu projektu Food Nutrition Security Cloud (FNS-Cloud – www.fns-cloud.eu), katerega namen je povezati različne vire podatkov o živilih in prehrani. Platformo, preko katere se bodo podatki zbirali in povezovali na semantični ravni, bomo povezali z Evropskim oblakom za odprto znanost (EOSC), katerega namen je povečati dostop do interoperabilnih digitalnih raziskovalnih virov na standardizirani način.

priti do ponora, torej do vsakega partnerja (dobavitelja, distributerja, logista, trgovca) oziroma do končnega kupca. To dosežemo z izmenjavo podatkov prek ene same točke, enotno z vsemi partnerji. V organizaciji GS1 imamo za to enostavno rešitev, to je globalni e-katalog GS1 GDSN. Ta rešitev na kratko pomeni: objavi podatke

enkrat in jih razpošlji vsakomur / naroči podatke enkrat in jih sprejmi od vsakogar.

Vse, kar potrebujemo, sta skupni jezik in nekaj poguma, da odvržemo stare navade in se lotimo reševanja problema na precej sodobnejši in učinkovitejši način!

Zdenka Trubačev

Barbara Pristavec

Lili Bahorič

GS1 Slovenija
01 589 83 20
info@gs1si.org

Člani sprašujejo, mi odgovarjamo

#prenos

Prodali smo blagovno znamko. Ali lahko kupec obdrži naše številke GTIN in črtne kode na izdelkih?

Če podjetje kupi del premoženja drugega podjetja in je interval številke GS1 (predpona podjetja GS1) še v uporabi v prodajalčevem podjetju, mora kupec spremeniti globalne trgovinske številke izdelka (GTIN) kupljenih izdelkov v enem letu od nakupa. Enako velja za morebitne globalne lokacijske številke (GLN), ki jih član določa svojim lokacijam. Kupec mora na svoje izdelke iz kupljenega dela podjetja ob prvi priložnosti začeti uvajati nove številke GTIN, denimo ob preoblikovanju embalaže ali ob novem naročilu.

Če pa v prodajalčevem podjetju intervala številke GS1 ne bodo več uporabljali za noben namen, lahko GS1 Slovenija na podlagi pisne pobude kupca in prodajalca, preučitve poslovnih okoliščin in predložitve ustreznih dokumentov izda soglasje za prenos pravic do uporabe intervala številke GS1. Prenos se lahko izvede edino za celoten interval številke GS1. Brez soglasja GS1 Slovenija podjetje kupca nima pravice do uporabe številke GS1.

#MojGS1

Kako dostopam do podatkov o članstvu našega podjetja in jih urejam?

Član GS1 Slovenija lahko z uporabniškim imenom in geslom, ki ju je glavna kontaktna oseba prejela na izbrani elektronski naslov, vstopa v portal za člane Moj GS1. Na članskih straneh so vidni vsi osnovni podatki. Član prav tako lahko spremlja dodeljene intervale in številke GS1, jih dodatno naroča, dodeli novo številko svojemu izdelku ali lokaciji ter ureja in spreminja podatke o odgovorni glavni kontaktni osebi, ki v organizaciji skrbi za pravilno uporabo standardov GS1.

Kadar član pozabi dodeljena uporabniška podatka, ju lahko ponovno pridobi z izbiro polja »Pozabljeno geslo« na spletni strani www.gs1si.org, kjer v polje »Uporabniško ime« vtipka matično številko organizacije. Glavna kontaktna oseba člana bo tako na svoj elektronski naslov prejela potrebne podatke za dostop do portala Moj GS1.

#GTIN

Kje lahko vidim seznam svojih že določenih številke GS1 in kako lahko določim novo številko svojemu izdelku?

V portalu za člane Moj GS1 je na voljo spletna rešitev, ki omogoča spremljanje, urejanje in določevanje novih številke GTIN za izdelke ali GLN za lokacije.

Ko želite novemu izdelku določiti številko GTIN, iz katere boste ustvarili in pripravili črtno kodo za tisk, se s svojim uporabniškim imenom in geslom prijavite v Moj GS1 in izberite »Številke GTIN«. Prav tam boste le z nekaj izbirami in vpisom nekaterih atributov svojega novega artikla temu določili njemu lastno in unikatno številko GTIN, ki je veljavna na globalnem trgu.

Poleg tega, da sta ažurno urejanje in sprotno vpisovanje novih številke GTIN v Moj GS1 obveznost članstva v GS1 Slovenija, s tem pridobite **vedno dostopno evidenco**. Seznam vaših vpisanih številke si lahko vedno tudi izvozite v datoteko Excel.

Izredno pomembna lastnost spletne rešitve »Številke GTIN« je tudi ta, da **ne dovoljuje človeške napake** v smislu napačnega zapisa številke. To je namreč nemalokrat težava, s katero se člani obračate na nas. Pri določevanju nove številke vašega izdelka vam sistem lahko sam predlaga novo številko po številčnem zaporedju in hkrati tudi algoritemsko izračuna zadnjo, kontrolno številko, ki skupaj s predpono vašega podjetja tvorijo celotno številko GTIN.

Koristne informacije so dostopne na spletni strani:

www.gs1si.org

#GKO

Kakšna je vloga glavne kontaktne osebe člana GS1 Slovenija?

Glavno kontaktno osebo mora vsak član obvezno določiti. Ta oseba namreč predstavlja prvi stik vaše organizacije z GS1 Slovenija, skrbi za pravilno uporabo standardov GS1 v vašem podjetju in je prejemnik vseh obvestil GS1 Slovenija, na primer:

- vabil na izobraževalne seminarje v organizaciji GS1,
- vabil na brezplačne dogodke, na primer Kava z GS1 ali Dan GS1,
- obvestil o spremembah Statuta zavoda in pravil članstva,
- obvestil o izpolnjevanju obveznosti kolektivnih članov (na primer obvezen vpis številke GTIN v Moj GS1),
- obvestil o novostih in spremembah standardov GS1,
- obvestil o ugodnostih za člane, na primer teden verifikacije in svetovanja, ko članom ponudimo svetovanje ali verifikacijo z znatnim popustom ali celo brezplačno,
- elektronskih novic s področja uporabe standardov GS1 v Sloveniji in tujini ter drugih aktualnih vsebin,
- letne strokovne revije Novice GS1 Slovenija.

Kontaktna oseba pozna pravice in obveznosti kolektivnega člana zavoda, ki jih določa VI. poglavje Statuta zavoda, ter skrbi za njihovo spoštovanje in izvrševanje.

Kadar želite zamenjati glavno kontaktno osebo, vas prosimo, da nam za novo kontaktno osebo pošljete naslednje informacije:

- ime in priimek,
- funkcija v podjetju,
- telefonska številka,
- elektronski naslov.

Na podlagi pridobljenih podatkov bomo pripravili izjavo o spremembi kontaktne osebe in jo poslali v podpis. Po prejeti podpisani izjavi bomo novi glavni kontaktni osebi poslali vabilo na brezplačni Uvodni seminar ter drugo gradivo v zvezi s standardi GS1 Slovenija. Po elektronski pošti pa bo nova kontaktna oseba prejela tudi uporabniško ime in geslo za dostop do portala za člane Moj GS1.

#cenik

Na kakšen način zaračunavate letno naročnino?

Kolektivni člani GS1 za dodeljene številke GS1 plačujejo naročnino. Višina letne naročnine je odvisna od vrste in količine dodeljenih številke GS1 ter od prometa (čisti prihodki od prodaje) v preteklem letu. Naročnina se usklajuje z inflacijo.

Račune za naročnino GS1 Slovenija pošiljamo dvakrat letno: konec junija (za obdobje januar do junij) in konec decembra (za obdobje julij do december).

Član GS1 Slovenija plačuje naročnino za obdobje od včlanitve pa do izteka odpovednega roka po prejemu pisne izjave o izstopu člana iz GS1 Slovenija ali odločbe o izključitvi (ne glede na to, ali dodeljene številke GS1 tudi dejansko uporablja).

#SpremenljivaVsebina

Kot član GS1 Slovenija želim svoje izdelke s spremenljivo vsebino prodajati v tujini. Kako označim take izdelke?

Predstavništva GS1 imajo nacionalne rešitve, ki so namenjene označevanju maloprodajnih izdelkov s spremenljivo vsebino na njihovem ozemlju. Takšni sistemi dobro delujejo, dokler proizvajalec/lastnik blagovne znamke izdelkov deluje znotraj meja svoje države. Če pa začne izvažati, mora upoštevati rešitve za označevanje, ki veljajo v državah, kamor izvaža. Vsak član GS1 Slovenija, ki se sreča s to situacijo, nam lahko na elektronski naslov **info@gs1si.org** posreduje podatke o izdelkih, ki jih želi izvažati, mi pa bomo poskrbeli za dodelitev intervala številke GS1 za ustrezno državo (vzpostavimo kontakt s tujim predstavništvom GS1 in ga v imenu našega člana prosimo za dodelitev številke GS1).

Matjaž Martini, GS1 Slovenija

Verifikacija črtne kode

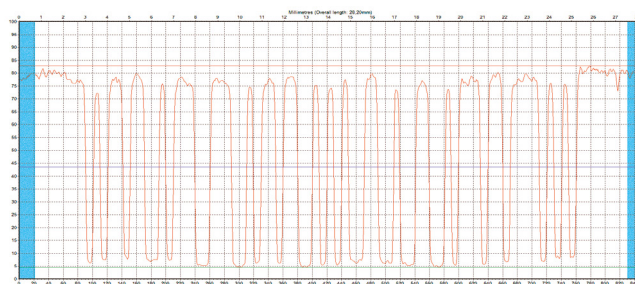
Ali nadzorujete kakovost črtne kode?

Črtna koda omogoča hiter in zanesljiv zajem podatkov ter je najenostavnejši način avtomatske identifikacije. Prednosti je seveda mogoče izkoristiti le, kadar so kodni simboli izdelani kakovostno in omogočajo nemoteno skeniranje. To je še posebej pomembno, ko na novo vzpostavljamo sistem označevanja s črtno kodo ali pa ob morebitnih spremembah sistema označevanja. Zato vsem članom priporočamo verifikacijo v GS1 Slovenija.

Najpogostejša napaka, ki jo naredimo pri kontroli (testiranju) črtne kode, je uporaba običajnega skenerja. V primeru, ko določen tip skenerja sicer uspe dekodirati neki kodni simbol, namreč ne vemo prav veliko o tem, ali bo isti simbol mogoče prebrati z drugim tipom skenerja in v drugem okolju skeniranja. Naš postopek preverjanja z verifikatorjem črtne kode (posebni skener) pa glede kakovosti črtne kode ne bo pustil nobenih dvomov.

tudi v človeku berljivi obliki, kar bo v najslabšem primeru omogočilo ročen vpis podatkov.

V primeru deformacij, ki onemogočajo skeniranje simbola, se lahko na podlagi izmerjenih parametrov opravi poglobljena analiza. Osnova je graf svetlobne refleksije (*angl. Scan Reflectance Profile – SRP*), ki jo izmerimo

Verifikacija črtne kode je postopek kontrole kakovosti tiska kodnih simbolov in podaja oceno, ali posamezni kodni simbol (črtna koda) izpolnjuje dogovorjene kriterije kakovosti izdelave. V postopku verifikacije podamo tudi oceno črtne kode. In če je ta dovolj dobra (ustrezna), potem vam zagotavljamo, da pri skeniranju ne bo težav.

Metodologijo testiranja določa standard ISO/IEC 15416, ki podaja način meritev in parametre kakovosti črtne kode. Ta standard v svojem sistemu uporablja tudi organizacija GS1, ki za različna okolja skeniranja podaja tudi priporočila za velikost simbola.

Ocena po ISO/IEC 15416 je podana na podlagi petstopenjske lestvice: A, B, C, D in F. Za vsakega od teh razredov je podan opis pričakovanega obnašanja kodnega simbola pri skeniranju. Po priporočilih GS1 črtna koda izpolni kriterije ustreznosti, če je izmerjena ocena vsaj »C«. Pri slabših ocenah (D in F) je verjetnost, da skeniranje ne bo uspešno, občutno večja. Če je pri vas mogoče skeniranje ponoviti, je takšna koda pogojno še uporabna. So pa v simbolu kodirani podatki izpisani

pri verifikaciji. Ta graf ponazarja optične značilnosti testiranega kodnega simbola, krivulja pa je odvisna od oblikovanja simbola, uporabljenih barv, popačenja pri tisku in tudi uporabljenega materiala podlage.

Iz analize grafa je mogoče ugotoviti vzroke, ki privedejo do težav pri skeniranju. Strokovnjak lahko na osnovi grafa svetlobne refleksije in vrednosti ostalih izmerjenih parametrov poda napotke za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

Želite torej preprečiti težave pri skeniranju vaše črtne kode? Pokličite strokovnjaka GS1 Slovenije in se dogovorite za verifikacijo!

Ira Osojnik, Barbara Pristavec, GS1 Slovenija

Z roko v roki!

GS1 Slovenija pripravlja program za ponudnike rešitev, ki si želijo postati Partnerji GS1 Slovenija! Pozdravljamo vse znanje, ki našim članom omogoča lažjo, boljšo in učinkovitejšo uporabo standardov GS1 na vseh področjih poslovanja.

GS1 Slovenija pa poskrbi, da so standardi GS1 pravilno uporabljeni, pri čemer **partnerju ponudi vsebinsko in tehnično podporo.**

Ste radi v koraku s časom?

GS1 Slovenija vse partnerje seznani z aktualnimi novostmi pri uporabi standardov GS1. **Kadar se na področju, ki je pomembno za partnerja (označevanje, sledljivost, matični podatki, elektronska izmenjava podatkov), uvajajo nove rešitve ali novi standardi GS1, pripravimo dodatna srečanja,** kjer se partnerji seznajajo z novostmi in se jim lahko hitro prilagodijo.

Partnerji pridobijo tudi popuste na izobraževanja in možnost dodatnih ugodnosti pri sodelovanju na dogodkih GS1.

Seveda pa vsi radi združujemo prijetno s koristnim, zato bomo za naše partnerje pripravljali tudi **letna srečanja Partnerjev GS1 Slovenija.**

Želite ponuditi svojo storitev ali rešitev vsem članom GS1 Slovenija?

Partner GS1 Slovenija lahko postane član naše organizacije, ki ponuja svojo rešitev, skladno s standardi GS1.

Zaposlenim pri kandidatu za partnerstvo omogočimo izobraževanje in certificiranje, ki vsem deležnikom omogoča dodatno vsebinsko podporo s področja poznavanja in uporabe standardov GS1. **Partner GS1 Slovenija pridobi certifikat, ki potrjuje pravilno razumevanje globalnih standardov GS1!**

Vse **partnerje bomo predstavili tudi v naših rednih e-novicah**, hkrati pa bodo ob sklenitvi partnerstva v uporabo prejeli **pečat Partner GS1 Slovenija.**

Bi razširili svoj ciljni trg?

Povezovanje med različnimi poslovnimi okolji ponuja nove možnosti za napredek. V GS1 Slovenija želimo še dodatno spodbuditi mreženje v poslovnem svetu, saj menimo, da s prepletom različnega znanja pridobimo vsi deležniki.

Članom, ki izpolnijo pogoje za pridobitev statusa partnerja GS1 Slovenija, omogočimo, da na **spletni strani GS1 Slovenija - www.gs1si.org - predstavijo svojo rešitev.** Tako se partner neposredno predstavi končnim uporabnikom - potencialnim strankam! Ekipa

Se ukvarjate s tiskom črtne kode?

Ponudnik rešitve tiska, ki postane Partner GS1 Slovenija, pozna standarde GS1 in na ta način vsaj delno razbremeni posameznika, ki poskuša svoj izdelek predstaviti trgu. Novim članom se odpirajo številna vprašanja, med drugim tudi, na koga se obrniti za kakovostni tisk črtne kode na embalažo. Če **kot tiskar** želite pridobiti dodatno strokovno znanje in zagotoviti **kakovostnejšo storitev priprave in tiska črtne kode, s tem pa razširiti svojo bazo strank,** smo pravi naslov.

Kontaktirajte nas! Predstavite nam vašo rešitev, in če našim članom nudi dodano vrednost, vas bomo z veseljem povabili na srečanje, kjer bomo skupaj poiskali najboljše poti za sodelovanje. **Postanite Partner GS1 Slovenija!**

Za vsebine in izvedbo programa za Partnerje GS1 Slovenija skrbita:
Barbara Pristavec: barbara.pristavec@gs1si.org
Ira Osojnik: ira.osojnik@gs1si.org

NAŠ in VAŠ »MOJ GS1«!

Prenovili smo portal za člane GS1 Slovenija, imenovan Moj GS1. Čaka vas prenovljena vizualna podoba, a funkcionalnosti za zdaj ostajajo nespremenjene. Preimenovali pa smo spletni rešitvi Številke GTIN in Številke GLN, in sicer v Register izdelkov (številke GTIN) in Register lokacij (številke GLN).

Moj GS1 je na voljo vsem aktivnim članom, podjetjem in organizacijam, ki uporabljajo identifikacijske ključne GS1. Ob prijavi vas torej čaka nova prva stran, ki preko gumbom omogoča hitrejšo in preglednejšo izbiro iz menija:

Portal za člane GS1 Slovenija

Podpora: +386 1 5898 336 / podpora@gs1si.org
(od ponedeljka do petka med 8:30 in 16:00)

 Odjava
Uporabnik:

 Moj GS1 **Register izdelkov** **Register lokacij**

GS1 Slovenija
Dobrodošli v portalu za člane GS1 Slovenija **Moj GS1!**

Register izdelkov
(številke GTIN)
Prodajne enote in pakiranja

Register lokacij
(številke GLN)
Lokacije, pravni subjekti in organizacijske strukture

 Podatki o podjetju

 Zastopniki

 Kontaktna oseba

 Intervali številke GS1

Urejanje članstva

V izbiri Članstvo vam Moj GS1 nudi pregled osnovnih podatkov o vašem podjetju, kot jih vodimo v GS1 Slovenija, pregled vaših naročil za spremembe našega pogodbenega odnosa ter podatke o vašem zastopniku.

Za komunikacijo z vami, člani GS1 Slovenija, je za nas ključna vaša glavna kontaktna oseba, ki pri vas v podjetju skrbi za pravilno uporabo standardov GS1. Velikokrat se soočamo s tem, da oseba, navedena

v portalu Moj GS1, ni več odgovorna za komunikacijo z nami ali da te osebe ni več v vašem podjetju. Zato je zelo pomembno, da sami predlagate zamenjavo kontaktne osebe enostavno preko portala Moj GS1.

V portalu Moj GS1 je na voljo tudi rubrika Intervali številke, kjer imamo na voljo tako pregled predmeta našega pogodbenega odnosa kot možnosti za njegovo spreminjanje, ob tem pa tudi naročilo dodatnih intervalov številke GS1 ali preklic nekega intervala, ki ni več v uporabi.

Z vašo uporabo portala Moj GS1 skupaj ustvarjamo Register vseh uporabljenih števil GS1 GTIN za označitev izdelkov in njihovih pakiranj ter Register vseh uporabljenih števil GS1 GLN za označitev lokacij.

Register izdelkov (številke GTIN)

»Res sem vesel, da ste vzpostavili Register izdelkov oziroma številke GTIN v portalu Moj GS1, saj se mi je sesul računalnik in sem izgubil lastno evidenco zapisov številke GTIN. Preko portala za člane GS1 pa lahko kadarkoli dostopam do svojih podatkov, jih urejam ali določam nove.« Tako je dejal eden od članov GS1 Slovenija, ko se je soočil z neljubim dogodkom, v oporo pa mu je bil Register izdelkov.

In to je zgolj eden od primerov, s katerimi se srečujemo vsak dan. Vedno več članov GS1 Slovenija redno uporablja Register izdelkov, saj si na ta način zagotovijo varno evidenco uporabljenih številke GTIN za svoje izdelke. Opozoriti pa je treba, da je vpis številke GTIN v Register tudi obveznost članov od aprila 2018 dalje!

V primeru, da k vnosu številke v Register izdelkov še niste pristopili, vas bomo kmalu poklicali in skupaj bomo naredili prvi korak.

Register lokacij (številke GLN)

V Registru lokacij vam je vedno na voljo glavna številka GS1 GLN, ki vam jo dodelimo ob včlanitvi in jo najdete tudi na odločbi, ki vam je bila izdana. Ta številka GLN označuje fizično lokacijo sedeža vašega podjetja.

Namen Registra GLN pa ni samo v tem, da hranimo globalno lokacijsko številko sedeža vašega podjetja, ampak da zabeležimo vse lokacije vaše ustanove, ki jih potrebujete, denimo, za elektronsko izmenjavo podatkov. Številke lokacij lahko vpišete sami in si s tem ustvarite svojo evidenco uporabljenih številke GLN. S tem pa tudi omogočite, da bo informacija o vaših lokacijah na voljo tudi vašim poslovnim partnerjem.

Prav to bo ena od prvih dopolnitev spletnih rešitev GS1 v letu 2020: Register lokacij (številke GLN) bomo odprli za javno uporabo. Podrobnosti boste izvedeli predvidoma v prvem četrtletju 2020.

Naše standarde si predstavljajte
kot DNK preskrbovalne verige.
V njih so zapisani vsi podatki: kaj, kdaj in kje
se je s proizvodi nekaj dogajalo.

